

ĮVYKIAI, PROBLEMOS, NUOMONĖS

RAŠTAS SEINŲ PARAPIJOS KLEBONUI Z. BZDAKUI	3
NEIŠMOKTOS UKRAINOS KARO PAMOKOS – Darius Vilimas	4

KNYGŲ LENTYNOJE

KNYGA APIE VITOLDĄ PILECKĮ – Petras Maksimavičius	6
--	---

KULTŪROS BARUOSE

ŠVENČIANT LIETUVYBĘ – „ Aušros “ inf.	10
XXXII KLOJIMO TEATRŲ FESTIVALIS – Jolanta Malinauskaitė-Vektorienė	12
GENEROLO POVILO PLECHAVIČIAUS KARIŲ SAJUNGOS VYRŲ ANSAMBLIO DAINOS IR GIESMĖS NUVILNIJO PER MŪSŲ KRAŠTĄ – Nastutė Sidarienė	13
ŽOLINIŲ VAINIKAI	15
SPALVŲ SIMFONIJA	19
SVEČIUOSE PAS „BALSYNĖLĮ“! – Egidija Grimalauskienė	23
UŽUTRAKIO DVARE GAMTOS IR MENO SINERGIJA – Kotryna Urbonė	26

KALBOS KERTELĖ

KALNUOSE – Birutė Burdinaitė-Ołow	30
--	----

SKELBIMAI

SPAUDA RAŠĖ

LIETUVOS ŽINIASKLAIDA	34
-----------------------------	----

Viršeliuose:

Kampuočių Žolinių vainikas, nešamas procesijos metu (Virginijos Karčiauskienės nuotr.)

XVII folkloro festivalio „Žanykis, vaike, gospadinės reikia“ akimirka (Virginijos Karčiauskienės nuotr.)

REDAKCIJOS ADRESAS

16-515 Puńsk,
ul. A. Mickiewicza 23
tel. (+48) 87 5161 416
www.e-ausra.pl
ausra@o2.pl

LEIDŽIA

Lenkijos lietuvių draugija
16-500 Sejny,
ul. Wileńska 9
tel. / faks. (+48) 87 5162 125

Vyr. redaktorė Irena Gasperavičiūtė
Redakcijos sekretorė Alicija Krakauskienė
Stilistė, korektorė Birutė Burdinaitė-Ołow
Techn. redaktorė Aldona Jonušonytė
KORESPONDENTAI: Petras Maksimavičius,
Rasa Žukauskienė, Jurgita Stankauskaitė, Božena Bobinienė

Spausdino „Aušros“ leidyklos spaustuvė.

Numeris pasirašytas spaudai 2023-08-28

Rankraščiai taisomi ir trumpinami redakcijos nuožiūra. Redakcijos ir leidinio rėmėjų nuomonė nebūtinai sutampa su autorių nuomone.

Lenkijos lietuvių draugijos sąskaita

BS Sejny, ul. Powstańców Sejneńskich 1, 16-500 Sejny
Nr. 23 93540007 0000 0000 0198 0002
SWIFT / BIC kodas POLU PL PR

Publikacija vyraža jėdynie pogrėdy autora/ów i nie moze być utozsamiana z oficjalnym stanowiskiem Ministra Spraw Wewnetrznych i Administracji.

Projektą „*Lenkijos lietuvių tautinio sąmoningumo ugdymas*“ iš dalies remia Spaudos, radijo ir televizijos remimo fondas (*gauta parama per projekto įgyvendinimo laikotarpį – 8000 eurų*).

SPAUDOS,
RADIJO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

Mieli skaitytojai!

IRENA GASPERAVIČIŪTĖ

Gal ne man vienai išskrendančių gandryų vaizdas sukelia liūdesį ir primena apie visa ko praeinamumą. Tėviškės kraštovaizdis be jų – kažkoks netikras, nykesnis. Ir štai jau atsiveikinome su mūsų kaimynais sparnuočiais...

Kaip dauguma žmonių, taip ir „Aušros“ redakcija vasarą kiek pailsėjome ir sugrįžome, kad Jums, mieli Skaitytojai, atiduotume jungtinę rugpjūčio „Aušrą“. Joje rasite keturių Lenkijos lietuvių organizacijų raštą, dar liepos mėnesį išsiųstą Seinų parapijos klebonui. Čia prašoma trijų dalykų: 1) kad ant Seinų kunigų seminarijos sienos būtų pakabinta lenta su informacija, jog šiame pastate mokėsi Lietuvos himno autorius Vincas Kudirka, 2) kad ant pastato sienos atsirastų informacija, jog prie Seinų kunigų seminarijos patalpų atnaujinimo finansiškai prisidėjo ir Lietuva, 3) kad pagal klebono ir Trakų muziejaus sutartį būtų parengta kokybiška ekspozicija apie lietuvius. Raštas susipažinti išsiųstas ir Lietuvos kultūros bei Užsienio reikalų ministerijoms. Kultūros ministerija patikino, kad iškelti klausimai juos labai domina, o rugsėjo mėnesį planuojama susitikimą su Lietuvos nacionalinio muziejaus ir Trakų istorijos muziejaus vadovais, siekiant aptarti galimą Lietuvos ir Lenkijos muziejų bendradarbiavimą Abiejų Tautų Respublikos kresų muziejaus Seinuose atveju. Deja, iš Seinų klebono atsakymo kol kas negauta.

Jau tradicija tampa, kad vieną vasaros „Aušros“ numerį leidžiame iš dalies spalvotą. Tai puiki galimybė fotografijos mėgėjams pasidalinti savo meniškoms nuotraukomis. Beje, visi, kas norite, galite siųsti mums savo įdomių nuotraukų. Jeigu jos nebus išspausdintos rugpjūčio jungtiniame numeryje, tai gali patekti į „Aušros“ viršelį.

Prelatui Zbigneviui Bzdakui,
Seinų Švč. Mergelės Marijos apreiškimo parapijos klebonui

Gerb. Klebone,

nuoširdžiai dėkojame Jums ir reiškiamo pagarbą už tai, kad suremontavote ir išgelbėjote nuo pražūties tokį svarbų Seinų kraštui kultūros paveldo objektą, koks esąs Seinų dominikonų vienuolynas, buvusi Seinų kunigų seminarija, atlikusi ypač svarbų vaidmenį Lietuvos tautinio atgimimo laikotarpiu.

Įamžinti mūsų dvasinį ir materialų paveldą yra vienas Lenkijos lietuvių tautinės mažumos veiklos prioritetų. 2009 metais kartu su Lietuvos Respublikos konsulu Seinuose užsakėme dvikalbę (lietuvių ir lenkų kalbomis) atminimo lentą, informuojančią, kad šiame pastate mokėsi taip pat Lietuvos valstybinio himno autorius Vincas Kudirka. Ta lenta ant buvusios seminarijos sienos vis dėlto nebuvo pakabinta, kadangi Jūs, gerb. Klebone, pranešėte apie planuojamą fasado renovaciją. Šiandien, kai matome atnaujintus vienuolyno rūmus, vėl kreipiamės į Jus, prašydami pakabinti minėtąją lentą ant seminarijos sienos prie pagrindinio įėjimo.

Mes, Lenkijos lietuviai, daugybę metų aktyviai dalyvaujame visuomeniniame ir dvasiniame Seinų miesto ir valsčiaus gyvenime, todėl su susidomėjimu priėmėme žinią apie Abiejų Tautų Respublikos kresų muziejaus Seinuose įkūrimą.

2017 metais Lietuvos Respublika skyrė 70 tūkst. eurų patalpų buvusiame kunigų seminarijoje remontui. Tai įrodo, kad tikrai domimasi Seinų kunigų seminarijos istorijos paveldu. Šis faktas yra įdomus, nes liudija apie Lietuvos norą stiprinti kultūrinius ryšius su Lenkija, jamžinant bendrą kultūros paveldą. Todėl informacija apie tai turėtų būti paviešinta (kaip padaryta kitų rėmėjų atžvilgiu), kad vietos visuomenei atskleistume naują bendradarbiavimo kryptį kultūros srityje bei parodytume mūsų istorinius ryšius.

Beje, neįmanoma nepastebėti, kad iš visos ekspozicijos turinio skurdumu išsiskiria lietuviškoji ekspozicija. Tikriausiai dėl organizacinio skubotumo ar dalykinės pagalbos trūkumo nesimta išsamiau atskleisti lietuvių kultūros paveldo Seinų krašte. Todėl kreipiamės į Jus, prašydami atsižvelgti į 2018 metais pasirašytos sutarties nuostatas ekspozicijos klausimu, kas neabejotinai ją praturtintų.

Pagarbiai
Lenkijos lietuvių bendruomenės valdybos pirmininkė
Jolanta Malinauskaitė-Vektorienė

Lenkijos lietuvių draugijos pirmininkas
Robertas Slovikas

Lietuvių šv. Kazimiero draugijos Seinuose pirmininkas
Algirdas Vektorius

Vysk. Antano Baranausko fondo „Lietuvių namai“
Seinuose valdybos pirmininkė
Danutė Valukonytė

Neišmoktos Ukrainos karo pamokos

DARIUS VILIMAS

Šiomis dienomis Ukraina švenčia ne tik savo Nepriklausomybės dieną, rugpjūčio 24-ąją. Kaip tik tądien sukanka pusantų metų ir nuo atviros grobikiškos Rusijos agresijos prieš ukrainiečių tautą pradžios. Įvairaus plauko „sofų“ ekspertai pas mus ir Vakaruose vis dažniau viešai padūsauja apie būtinybę koku nors būdu užbaigti šį žiaurų karą, net ir Ukrainos sąskaita.

Tačiau patys ukrainiečiai laikosi stebėtina tvirtai. Taip, žadėtasis jų kontrpuolimas apsiriboja pirmosios rusų gynybinės linijos (begalinių minų laukų ir apkasų linijų) graužimu ir lėtu stūmimusi pirmyn. Bet Ukrainos Prezidentas ką tik juokais pareiškė sutinkąs mainytis su Rusijos Belgorodo sritimi šių valstybių pasienyje. O ir dėl nedidelių Ukrainos laimėjimų kalti tie patys vakariečiai, vis vėluojantys su pagalbos teikimu. Šiandien Rusija sugeba per savaitę iššauti pusę milijono artilerijos sviedinių, o ukrainiečiai tegali atsakyti dešimt kartų mažesniu sviedinių skaičiumi. Kartais net stebiesi, kad ukrainiečiai iš viso sugeba pulti. Juk karas vyksta ne tik fronte, bet ir pastoviai bombarduojant Ukrainos miestus ir įvairiausių rūšių bombomis, ir raketomis. Mažai kas atsimena, kad 1995 m. pasirašydama liūdnai pagarsėjusį Budapešto memorandumą Ukraina atidavė Rusijai ne tik turėtą atominį ginklą, bet ir gausybę kitokios ginkluotės, taip pat tokios, kuria dabar naikinama (balistinės raketos ir pan.). Juk senojoje Sovietų Sąjungoje Ukrainos SSR gamino daugiau nei trečdalį visos šalies

ginkluotės. Kol kas Ukraina maitinama rimtesnės ginkluotės (tankai, lėktuvai) pažadais ateityje.

Kaip karo akivaizdoje elgiasi Lietuva? Visi sutinka, kad mūsų šalyje daugiausia matome Ukrainos vėliavų. Tai nuoširdžios simpatijos savo laisvę ginančiai šaliai ženklas. Tačiau vien vėliavėlėmis ar kariniais orkestrais (rugpjūčio pabaigoje Vilniuje vyko NATO valstybių karinių orkestrų festivalis) karo nelaimėsi. Mes, kaip ir kitos Baltijos šalys, atidavėme ukrainiečiams labai daug ir taip negausiai turėtų ginklų. Lietuvoje liko daugiau nei 50 tūkst. karo pabėgėlių, sulaukusių moralinės ir medžiaginės pagalbos. Ar to užtenka?

Neužtenka vien priglauti karo nelaimėlius. Apie daug ką nepagalvota. Lenkijoje visų pabėgėlių vaikai eina tik į lenkiškas mokyklas, o Lietuvoje tebevyksta diskusija, į kokias mokyklas leisti mažuosius ukrainiečius. Ukrainiečių mokytojų trūksta, nėra ir tinkamų priemonių. Čia netikėtai atkuto rusiškų mokyklų vadovai. Atrodytų, kad ukrainiečiai rusiškai nesimokys, tačiau užmirštama, kad didelė jų tautos dalis, ypač šalies rytuose, bendrauja rusų ir ukrainiečių kalbų mišiniu. Daugelyje miestų (gal išskyrus Vilnių, Klaipėdą ir Visaginą) jau merdinčių rusiškų mokyklų mokytojai užčiuopė aukso gyslą. Tačiau ir vėl kilo problema – daug kur ėmė konfliktuoti vietos rusakalbiai su ukrainiečiais... Auginsime dar vieną rusakalbių kartą?

Lietuvos valstybė realios grėsmės akivaizdoje gluminančiai rami. Daugelis suvokia, kad vykstantis

karas hibridinis, t. y. priešininkas yra pasiryžęs savo oponentus sugniuždyti bet kokiais būdais. Dar iki Rusijos agresijos Ukrainoje Lietuva ir Lenkija patyrė masinį „užvežtinių“ emigrantų iš Azijos ir Afrikos antpuolį per savo sienas. Su dideliu vargu jį pavyko atremti, tačiau Lietuvai (skirtingai negu Lenkijai), neturėjusiai tikros sienos su Baltarusija, sekėsi sunkiau. Prasiveržė per 4000 migrantų, kuriuos teko apgyvendinti, maitinti ir pan. Nors jų dabar teliko keli šimtai, nes dauguma visgi pabėgo į Vakarų (Vokietiją ir pan.), pakartotinio antplūdžio galimybė išlieka. Dabar mes susidūrėme ir su rusų, ir baltarusių *atbėgėliais*.

Kol valdžios vyrai ginčijasi, ar galima palikti Lietuvoje gyventi asmenis, keliančius grėsmę nacionaliniam saugumui (pasirodo, kad galima, kaip tai įvyko vienos *opozicionierės* atveju!), į šalį priplūdo ne tik ukrainiečių, bet ir tūkstančiai *atbėgėlių* iš Baltarusijos ir Rusijos, neva kovojusių su A. Lukašenka ir V. Putinu. Politikai ir žurnalistai negali sutarti, kaip vertinti *geruosius* rusus ir baltarusius. Bandoma brėžti skirtumus tarp Rusijos ir Baltarusijos.

Tų skirtumų ne tiek ir daug. Baltarusija, pati nekariaudama su Ukraina, suteikė savo teritoriją rusų kareiviams veržiantis Kijevo link karo pradžioje. Jos kariniuose oro uostuose vis dar bazuojasi Rusijos kariniai lėktuvai, šaudantys į Ukrainą raketomis. Ši priversta laikyti dideles pajėgas šalies šiaurėje, baimindamasi provokacijų iš baltarusių pusės. Dar daugiau – atgabusius į Baltarusijos

Iš www.alkas.lt

teritoriją Rusijos taktinį branduolinį ginklą, jos vadovas net pradėjo postringauti apie galimą smūgį savo kaimynams, nors visi ir supranta, kad rusai jam niekada neduos „lagaminėlio su raudonu mygtuku“. Po „Vagner“ vadovo J. Prigožino mirties aišku, kad ši karinė formuotė bus išformuota ir sunaudota kituose karo frontuose. Tačiau po A. Lukašenkos kalambūro apie vagneriečius, norinčius vykti į ekskursiją į Lenkijos miestus, sunerimę lenkai rytų pasienyje sutelkė ne tik pasieniečius, bet ir papildomas kariuomenės pajėgas. Kas A. Lukašenkai sutrukdys buvusius vagneriečius aprūpinti baltarusiškais pasais ir permesti juos kaip neva opozicionierius, bėgančius nuo baisiojo diktatoriaus?

Kaip atskirti pelus nuo grūdų? Naivių anketų pildymas nieko neduos, tai tiesiog kvaila. Įsivaizduokite, kad tokių anketų duomenimis būtų buvę remiamasi Šaltojo karo metais. Jį būtų laimėję sovietai... Net Lietuvos valstybės saugumo departamentas viešai pripažino, kad teko atsakyti neigiamai tūkstančiui *atbėgėlių* iš Baltarusijos. Bet jų vis tiek atvyko į Lietuvą per 20000. Rusijos

piliečių atvyko mažiau, bet štai baltarusių skaičius jau vėl siekia arti 60 tūkstančių. Beveik tiek pat, kiek buvo per paskutinį sovietinį Lietuvos gyventojų surašymą 1989 m. Tik pačių lietuvių tada Lietuvoje buvo maždaug milijonu daugiau. Ar visi naujai iškepti disidentai tikrai tokie? Juk net jei vienas procentas atvykėlių iš Baltarusijos yra saugumo agentai, turime 200 asmenų. Realybėje šis skaičius tikrai didesnis, didesnis nei tas tūkstantis! Didžiųjų Lietuvos miestų gatvėse vėl masiškai aidi rusų kalba. Ir tai ne tik ukrainiečiai.

Garsiai gyrėmės pasistatę tvorą (fizinį barjerą) ant sienos su Baltarusija. Bet, pasirodo, ji reguliariai niokojama – karpoma, pjaunami, laužomi stulpai su stebėjimo kameromis ir pan. Paskutinis incidentas įvyko prieš keletą dienų, kai iš Baltarusijos pusės atėję civiliai apsirengę vyrai nupjovė du stulpus su stebėjimo kameromis. Mūsų pasieniečiai sureaguoti nespėjo (ar nenorėjo?). Beje, ši tvora kainavo mokesčių mokėtojams milijonus eurų.

Valdžios rodoma ramybė nenuoširdi. Jei jau kalbama apie Baltarusijos, kaip agresorės vasalo, izoliaciją, ji

privalo būti reali, o ne deklaratyvi. Uždaryti du iš šešių pasienio postų, geležinkelio susisiekimo su Baltarusija neliko, tačiau vien iš Vilniaus į šią valstybę kasdien vyksta daugiau nei dvi dešimtys maršrutinių autobusų. Dar daugiau – kol Lenkija tikina, kad siena su rytų kaimyne aklinau uždaryta, pro Lietuvos teritoriją žviritriai skuožia ne tik autobusai į Gardiną, bet ir mikroautobusiukai, vykstantys maršrutu Gardinas–Balstogė. Atrodytų, kad važiuoti aplink yra visiškai nesąmonė. Bet juk Lietuvos ir Lenkijos pasienyje dažniausiai nėra pasienio patikros... Lietuvos žurnalistai apie tai nerašo – jiems tai neaktualu!

Vienintelis Seimo narys

R. Lopata bandė protestuoti, pareiškęs, kad Lietuvai reikėtų kovoti su litvinizmo idėjomis. Litvinizmas – tai tokia ideologija, labai mėgstama baltarusių inteligentijos, ypač opozicinės. Su mokslu ji nieko bendro neturi ir senokai yra paneigta pačių baltarusių istorikų, tačiau surusintai ir susovietintai pseudopatriotinei baltarusių visuomenės daliai tai lyg balzamas. Mat joje teigiama, kad Lietuvos Didžioji Kunigaikštystė buvo visai ne lietuvių, bet jų, baltarusių, tada vadintų *litvinais*, valstybė, o klastingi lietuviai (lietuvisai, žmudinai) tą jų istoriją pavogė...

Konfliktą kurstymas šiuo klausimu šiandien ypač būtų naudingas rusų imperialistams, siekiant supykdyti lietuvius su baltarusiais. Bet daugeliui *išminčių*, kurių atmintyje Baltarusijos istorija prasideda nuo A. Lukašenkos ar S. Cichanouskajos, R. Lopatos mintys nepatiko. Parlamentaras išbartas ir kolegų, ir žurnalistų. O gal reikėjo įsiklausyti į istoriko profesionalo nuomonę? Juk ši problema ypač aktuali ir verta atskiro aptarimo.

Knyga apie Vitoldą Pileckį

PETRAS MAKSIMAVIČIUS

Praėjusiais metais Lietuvos istorijos instituto mokslininkai Edmundas Gimžauskas ir Vitalija Stravinskienė išleido knygą apie Vitoldą Pileckį (Witold Pilecki) ir jo dalyvavimą kovose dėl Vilniaus („Witoldas Pileckis kovose dėl Vilniaus (1918–1923 m.)“). Noriu „Aušros“ skaitytojams šią knygą trumpai pristatyti.

Apie V. Pileckį daugelis jau esate girdėję, kadangi ši asmenybė Lenkijoje dažnai minima. Prieš kurį laiką šalyje aktyviai imta puoselėti XIX–XX a. sandūroje gimusio V. Pileckio atminimą. Tačiau, kaip rašo knygos autoriai, šio pasakojimo pagrindu tapo jo biografijos Antrojo pasaulinio karo metų atkarpa. Tuomet jis, būdamas lenkų pasipriešinimo pagrindžio veikėjas, savanoriškai pateko į vokiečių įkurtą Aušvico koncentracijos stovyklą, kur turėjo organizuoti pasipriešinimo veiklą ir informuoti pasaulį apie nacių žiaurumą ir vykdomus nusikaltimus. Pabėgęs iš koncentracijos stovyklos, V. Pileckis tęsė antinacinę kovą, dalyvavo Varšuvos sukilime, parengė raportą apie Aušvice vykdytus nusikaltimus ir pristatė vadinamojo laisvojo pasaulio vadovams. Akcentuojama, jog už tai jis nusipelnęs ypatingos pagarbos. Su tuo sunku ginčytis. Tai pareikalavo ypatingos drąsos. Komunistinės Lenkijos laikais už šiuos ir kitus veiksmus, kovojant dėl šalies nepriklausomybės, jam teko sumokėti aukščiausią – gyvybės – kainą. Lenkijoje V. Pileckis apibūdinamas kaip „nepalaužiamas karys“, „prakeiktas karys“, „paskutinis Žečpospolitos ulonas“.

Pasipriešinimo totalitariniams režimams Antrojo pasaulinio karo

metu tema pradėta populiarinti visoje dabartinėje demokratinėje Europoje. Ši istorinė politika ypač intensyviai plėtojama Lenkijos institucijų, kas, mano manymu, naudinga taip pat Lietuvai, kuri ne mažiau nukentėjo įvairių okupacijų metu, tačiau turėdama mažesnes galimybes negu Lenkija ne visuomet gali efektyviai tarptautiniu mastu pristatyti savo tyrimų rezultatus ir požiūrį į lietuvių atžvilgiu padarytus nusikaltimus.

Lenkams V. Pileckio asmenybė tapo pasipriešinimo okupacijoms simboliu. Puikiai tiko simbolinei bendrai europinei pasipriešinimo totalitariniams režimams didvyrių grupei, – rašo knygos autoriai. Europos Parlamentas 2019 m. palaikė Lenkijos atstovų iniciatyvą gegužės 25 d. (V. Pileckio egzekucijos diena) paskelbti Didvyrių kovos su totalitarizmais minėjimo diena. Dėl to V. Pileckio asmenybė tapo labiau žinoma europiniu mastu.

Po kurio laiko, kaip pažymi monografijos autoriai, V. Pileckio, kaip bendro europinio antitotalitarinio herojaus, įvaizdis vis labiau veržėsi į Lietuvos viešąją informacinę erdvę. Pradėtos kelti iniciatyvos, kad Pileckis, kaip turintis sąsajų su Lietuva ir Vilniumi, būtų ir čia pripažintas neabejotinu herojumi.

Matyt, tai ir paskatino Lietuvos tyrėjus papildyti lenkų istorikų apie V. Pileckį surinktas žinias. Jie ryžosi atidžiau pažvelgti į šio asmens ankstyvąjį, susijusį su Vilniumi biografijos etapą ir kiek įmanoma nuosekliau jį nušviesti, kartu pateikiant tam tikrus įvertinimus. Mano manymu, kruopščiai dirbant,

naudojantis Lietuvoje ir Lenkijoje išlikusiais šaltiniais, monografijos autoriams tai pavyko padaryti. Maža to, monografija padeda geriau suprasti tuomečius lietuvių ir lenkų santykius, istorinio Vilniaus krašto dalies lenkų visuomenės lūkesčius ir nuostatas dėl Vilniaus ir Vilniaus krašto priklausomybės.

Knygos autoriai, apžvelgdami istoriografiją, pastebėjo, kad ligi šiol istorikai daugiausia dėmesio skirdavo V. Pileckio veiklai per Antrąjį pasaulinį karą, jo pagrindžio kovai, herojiškiems veiksams, tačiau mažai nagrinėjo jo jaunystės metus, dalyvavimą kovose su bolševikais ir lietuviais dėl Vilniaus ir krašto priklausomybės atsikuriančiai Lenkijos valstybei. Pasak jų, šis gyvenimo tarpsnis be reikalo istoriografijoje nutylimas, kadangi jis formavo V. Pileckio asmenybę ir požiūrį į tolesnę Lenkijos ir Lietuvos likimą. Jie pabrėžia, kad vykstant intensyvioms lietuvių ir lenkų kovoms dėl Vilniaus ir jo krašto, V. Pileckis vienareikšmiai stjo Lenkijos pusėn, nepaisydamas lietuvių apsisprendimo dėl valstybingumo su centru Vilniuje. Jis su ginklu rankose dalyvavo kovose su Lietuvos kariuomene ir gynė Lenkijos interesus šiame regione. Šis laikotarpis V. Pileckio gyvenime nepaprastai dinamiškas, rodantis jo pastangas kariniu ir visuomeniniu būdais įtvirtinti lenkiškumą krašte. Tyrėjai pripažįsta, kad apie ankstyvąją Pileckio jaunystę archyvinės informacijos nėra daug, todėl sudėtinga rekonstruoti įvairius jo gyvenimo Vilniuje epizodus. Pabrėžia, kad pačio Pileckio paliktuose

prisiminimuose yra ir nutylėtų gyvenimo tarpinių. Pavyzdžiui, nefiksuotas jo dalyvavimas 1919 m. V. ir J. Dombrovskių (W. i J. Dąbrowscy) būrio „žygyje“ baltarusių gyvenamosiose teritorijose, kuomet nukentėjo daug civilių gyventojų.

Pirmajame knygos skyriuje autoriai aptaria V. Pileckio veiklą 1918–1919 m. ir Vilniaus lenkų aktyvistų požiūrį į lietuvių siekius kurti atskirą nuo Lenkijos etnografinę valstybę, o deklaruojančias lenkiškumą Lietuvos dalis tiesiog prijungti prie atgimstančios Lenkijos. Daug dėmesio skiriama Vilniaus ir Vilniaus krašto besikeičiančiam demografiniam veidui 1918–1919 metais. Pabrėžiama, kad Pirmojo pasaulinio karo eiga keitė Vilniaus tautinę struktūrą, kadangi į kraštą pradėjo plūsti ir jame apsigyveno daug buvusių karo pabėgėlių ir vokiečių nuginkluotų Baltarusijos teritorijoje dislokuotų lenkų karių. Autorių teigimu, šie migraciniai

procesai pagausino ir sustiprino Vilniaus visuomenės lenkų dalį, suteikė jos veiklai naujų impulsų. Šitaip Vilniuje atsirado ir V. Pileckis – jis su seserimi čia apsigyveno, bėgdami nuo bolševikų teroro. Nors tai nebuvo pirmas jų apsilankymas istorinėje LDK sostinėje, E. Gimžauskas ir V. Stravinskienė teigia, kad vargu ar galima būtų laikyti juos tradicinės Vilniaus lenkų bendruomenės atstovais, nes istoriniai duomenys neleidžia akivaizdžiai šios šeimos saitų su Vilniumi. Knygoje aptariama Pileckio šeimos kilmė ir kraustymosi genezė, jo paties išitraukimas į harcerų organizaciją ir pirmieji konspiracinės veiklos epizodai, tapimas Vilniaus savigynos nariu. Vėliau rašoma apie Lietuvos vyriausybės bandymus tartis su įvairių tautybių – tarp kitko, lenkų – atstovais dėl Lietuvos nepriklausomybės idėjų palaikymo, bendro pasipriešinimo bolševikų antpuoliui, apie lenkų pastangas perimti Vilniaus valdymą besitraukiant vokiečiams. Aptariamas taip pat itin įdomus momentas, kai lenkų formuoti savigynos būriai buvo išformuoti ir pripažinti Lenkijos kariuomenės dalimi. Iš esmės tai reiškė, kad savigynos kariai – Lietuvos lenkai tapo Lenkijos (kitos valstybės) valdiniais, nustojo būti Lietuvos visuomenės dalis ir tuo pačiu, kaip pabrėžia knygos autoriai, Lietuvoje atsirado svetimos valstybės ginkluotosios pajėgos.

Vilniaus link artėjant bolševikams, 1919 m. sausio 5 d. savigynos būriai nusprendė trauktis iš Vilniaus ir etninės Lenkijos dalyje susijungti su reguliariąja Lenkijos kariuomene. Šis istorijos tarpsnis ulonų daliniui, kuriame tarnavo V. Pileckis, nebuvo itin garbingas, – pažymi E. Gimžauskas ir V. Stravinskienė. Tiek Lietuvos, tiek Lenkijos ir Baltarusijos

istorijos tyrėjai pabrėžia, jog vadinamasis dombrovskininkų dalinys traukdamasis daugiausia baltarusių gyvenamose teritorijose įvykdė daug nusikaltimų civilių gyventojų atžvilgiu. Tinkamo vadovavimo stoka, prastas karių aprūpinimas maistu ir kitomis priemonėmis paskatino juos plėšikauti ir įvairiais būdais terorizuoti vietos gyventojus. Būta ir nužudymo atvejų. Kaip rašo knygos autoriai, apie prastą karių moralę ir anksčiau minėtus faktus liudija ir to meto kariniai raportai, kurie pasiekdavo Lenkijos karinę vadovybę, tačiau tuo metu nebuvę didelio noro padėti keisti.

1918 m. pabaigos ir 1919 m. pradžios laikotarpį lietuvių ir lenkų santykiuose galima būtų apibūdinti kaip intensyvių politinio susitarimo paieškų metą. Tačiau tos paieškos nedavė gerų rezultatų. Svarbiausias Juzefo Pilsudskio (Józef Piłsudski) tikslas buvo Vilniaus užėmimas, o sustiprėjusios Lenkijos karinės pajėgos, likviduodamos sovietų įvestos valdžios likučius ir slopindamos politines baltarusių aspiracijas, judėjo Gardino ir Lydos link. Lietuvos vyriausybė dėl lenkų kariuomenės judėjimo 1919 m. balandžio 5 d. įteikė notą Antantės atstovams, pranešdama, kad Lietuva lenkų kariuomenės įsiveržimą į jos teritoriją laikys agresija. Ten pat buvo minimas ir nusiteikimas kartu kovoti su bolševizmu, bet išankstinėmis sąlygomis, kad Lenkija pripažintų Lietuvą pagal lietuvių reikalaujamą sienas su sostine Vilniumi. Tik tokiu atveju, kaip pažymėta notoje, būtų galimas ir karinis bendradarbiavimas.

1919 m. apimusi kovoms su bolševikine Rusija, Lenkijos kariuomenėje vyko dalinė demobilizacija. Spalio 1 d. demobilizuotas V. Pileckis vėl sugrįžo į Vilnių ir apsigyveno Užupio g. 6. Vilniuje pradėjo mokytis J. Lelevelio gimnazijoje bei aktyviai dalyvavo harcerų veikloje. Mokėsi neilgai, kadangi

Edmundas GIMŽAUSKAS
Vitalija STRAVINSKIENE

**Witoldas Pileckis
kovose dėl Vilniaus
(1918–1923 m.)**

V. Pileckis. Iliustracija iš knygos „Pogrindis jungia“

1920 m. liepos mėn. artėjant bolševikų frontui nusprendė vėl sugrįžti tarnauti į tą pačią V. ir J. Dombrovskių kavalerijos pulką.

Knygos autoriai aptaria 1920 m. rugpjūčio ir rugsėjo mėn. įvykius, planus įvykdyti naują karinę operaciją Vilniui užimti, Lietuvos pastangas Seinus ir Punską išsaugoti Lietuvos valstybės sudėtyje, Suvalkų derybas ir jų baigtį bei 1920 m. spalio 8 d. Liucijano Želigovskio (Lucjan Żeligowski) įvykdytą akciją, po kurios spalio 12 d. buvo paskelbtas dekretas dėl Vidurio Lietuvos įkūrimo.

1920 m. liepos 11 d. V. Pileckis savanoriu įstojo į Vilniaus harcerų 1-ąją kompaniją. Šis dalinys tapo 201-ojo pėstininkų pulko sudėtine dalimi. Tačiau netrukus Vilnių užėmė bolševikai ir Pileckio pulkas

turėjo iš miesto trauktis. Jis atsidūrė Gardino apylinkėse, kur dėl prastos karinės patirties patyrė nemažai nuostolių ir buvo priverstas trauktis Varšuvos link. Tačiau po kiek laiko V. Pileckis susirado savo buvusį pulką ir tapo jo kavaleristu. Netrukus pulkas gavo 211-ojo Panemunės ulonų pulko vardą. Į kovą su bolševikais dalinys buvo pasiųstas baigiamajame Varšuvos mūšio etape.

Lenkijos kariuomenei sumušus bolševikus ties Varšuva, įvyko posūkis Lenkijos ir Rusijos kare. J. Pilsudskis pradėjo planuoti kontrpuolimą. Taip gimė Nemuno mūšio karinė operacija 1920 m. rugsėjo 23–26 d., kuri Lietuvą palietė tiesiogiai. Lenkų suplanuotai karinei operacijai atlikti reikėjo stoti į kovą su Lietuvos kariuomene. Lenkijos antrosios armijos vado generolo Edvardo Rydz-Smigly (Edward Rydz-Śmigły) 1920 m. rugsėjo 17 d. įsakyme nurodyta Augustavo apylinkėse prasiveržti pro lietuvių frontą ir su antrosios kavalerijos brigados pagalba užimti perkėlas per Nemuną prie Druskininkų. Iš šio įsakymo matyti, kad Nemuno mūšyje reikšmingas vaidmuo buvo numatytas taip pat V. Pileckio 211-ajam ulonų pulkui. Rugsėjo 20 d. prasidėjo lenkų kariniai veiksmai prieš bolševikus, o po dviejų dienų – prieš

lietuvius. Jau tą pačią dieną 1-oji legionų pėstininkų divizija užėmė lietuvių ginamus Seinus, o kavaleristai pajudėjo Nemuno link.

Knygoje detaliau pristatomi 211-ojo ulonų pulko veiksmai (žvalgyba, pasirengimas puolimui) žygiui į Druskininkus, pats strateginio objekto – Druskininkų tilto – užėmimas. Šiame šturme dalyvavo taip pat V. Pileckis.

LIUCIJANO ŽELIGOVSKIO KARINĖJE TARNYBOJE

Kaip rašo knygos autoriai, 1920 m. spalio 1–2 d. Gardine įvyko paskutinis J. Pilsudskio pasitarimas su generolais ir priimtas galutinis sprendimas dėl Lietuvos. Želigovskiui buvo įsakyta sukelti maištą ir žygiuoti į Vilnių. Aprašomi L. Želigovskio inscenuotas maištas ir Vilniaus užėmimas, didžiųjų Europos valstybių reakcija į šį veiksma bei Lietuvos vyriausybės veiksmai praradus sostinę. Užėmęs Vilnių pirmomis dienomis L. Želigovskis demonstravo, kaip rašoma knygoje – didžiadvasišumą (paleido lietuvių belaisvius, siūlė derybas). Tačiau netrukus jo kariuomenė pradėjo skverbtis gilyn į Lietuvos kontroliuojamą teritoriją, užėmė Trakus, Lentvarį, Nemenčinę. Vadinamosios Vidurio Lietuvos štabas ėmė rengti Kauno paėmimo planą ir greitai pradėjo karinius veiksmus. Jų pėstininkus Lietuvos kariuomenė sustabdė ties Giedraičiais ir Širvintomis.

Planuojant Vilniaus užėmimą, tam tikras užduotis turėjo atlikti ulonų pulkas, kuriame tarnavo V. Pileckis. Tačiau, kaip pažymi E. Gimžauskas ir V. Stravinskienė, kai kurių šaltinių teigimu, pulkas nespėjo laiku atvykti į telkimosi vietą Eišiškių apylinkėse. Tik vėliau, jau po Vilniaus užėmimo operacijos, jis atvyko į Vilnių ir dalyvavo parade Lukiškių aikštėje. Vėliau

minėtasis pulkas dalyvavo įvairiose operacijose, kur vyko ginkluoti susirėmimai su Lietuvos kariuomene.

Knygos autoriai pabrėžia, kad L. Želigovskio kariuomenė vartojė smurtą prieš civilius gyventojus jau 1920 m. rudenį, kai Lenkijos ir Rusijos fronto linija artėjo prie Suvalkų krašto. Tai liudija aukštesnei karinei vadovybei siųsti raportai. Apie tai savo atsiminimuose rašė lietuvių ir lenkų santykių žinovas, teisininkas Mykolas Romeris. Plėšimų, rekvizicijų, nesiskaitymo su Vilniaus krašto gyventojais šleifas 211-ojo pulko ulonus lydėjo ir vėliau. Kaip informavo lenkų žvalgyba, net L. Želigovskio armijos užimtų teritorijų gyventojai lenkai skundėsi armijos karių smurtavimu ir plėšikavimu. Šia padėtimi buvo nepatenkinta taip pat Lenkijos karinė vadovybė, kadangi tokia pulko veikla darė žalą Lenkijos kariuomenės įvaizdžiui, jos santykiams su vietos civiliais gyventojais. Knygoje, remiantis lietuviškais ir lenkiškais šaltiniais, pateikiama daug tokio

elgesio pavyzdžių. Vėliau, daugėjant nusiskundimų, pulkas buvo perkeltas į kitą vietą ir reformuotas. Pasikeitė taip pat jo vadovybė.

Paskutinis knygos skyrius skirtas laikotarpiui, kai V. Pileckis buvo demobilizuotas ir įsitraukė į darbą sukarintose ir civilinėse lenkų organizacijose. 1921 m. sausio mėn. buvusių kariškių iniciatyva pradėta kurti Krašto saugumo sąjunga. Ši organizacija, jos nariai turėjo užtikrinti lenkų interesų gynimą nelygiai stabiliam regione. Į jos veiklą aktyviai įsitraukė ir pats V. Pileckis. Kaip teigia autoriai, jo darbas šioje organizacijoje buvo slapas. Apie jį net nežinojo artimiausi šeimos nariai. Pileckiui teko dirbti sudėtingomis sąlygomis, kadangi jis pateko į vietas, kur gyveno daugiausia lietuviai ir kur į sąjungos veiklą žiūrėta priešiška. Kurį laiką dirbo Vilniaus apygardos teismo Tardymo skyriaus teisėjo sekretoriumi. 1926 m. jo tiesioginiai ryšiai su Vilniumi nutrūko. Pileckis išvyko į Lydos apylinkes, kur užsiėmė tėvo dvaro tvarkymo

reikalais, bet ir visuomenine veikla, telkė vietos gyventojus lenkiškai veiklai. 1931 m. vedė vietinės mokyklos mokytoją M. Ostrowską (M. Ostrowska), susilaukė sūnaus ir dukros. Be ūkinės ir visuomeninės veiklos, V. Pileckis tęsė karinį darbą. Gyvendamas Sukurčiuose, vykdė lenkų kontržvalgybos užduotis. 1939 m. vėl buvo mobilizuotas į kariuomenę ir po kelių dienų su kavalerijos eskadronu išvyko kovoti su vokiečiais. Taip, galima sakyti, baigėsi V. Pileckio ryšiai su Lietuva.

Labai rekomenduoju paskaityti šią naujai išleistą knygą, kadangi joje labai daug faktografinės, kruopščiai surinktos ir chronologiškai sudėliotos informacijos. Mums ypač įdomi turėtų būti ta dalis, kur aprašomas pasirengimas vykdyti vadinamąją Nemuno operaciją, kuri kasmet minima Berznyke. Knygos autoriai labai detalai šiuos įvykius aprašo ir parodo, koks buvo šios operacijos tikslas, kokius papildomus uždavinius planuota įgyvendinti ir kaip jie buvo įgyvendinti.

Jubiliatas Jeronimas Šalčiūnas centre, jam iš dešinės žmona Irena Seinų lietuvių „Ziburio“ mokykloje 2019 m.

Rugpjūčio mėnesį 95-ąjį jubiliejų šventė „Aušros“ būčiulis ir rėmėjas mokyt. **Jeronimas Šalčiūnas.**

Gerbiamas Jubiliate!

Nuėjote prasmingą kelią, sielos atgaivai Jūsų kuriamos eilės džiugina ne tik Jūsų artimuosius, bet ir Suvalkų trikampyje gyvenančius lietuvius. Jos kupinos prasmės ir skleidžia lietuviams amžinas vertybes: meilę Tėvynei, Dievui, artimui ir gyvenimo džiaugsmą.

Gražios šventės proga linkime Jums sveikatos ir kūrybinio įkvėpimo!

„Aušros“ redakcija

Švenčiant lietuviybę

„AUŠROS“ INF.

„Niekur pasaulyje lietuviai taip nešventė liepos 6-osios, kaip tai šiemet padarė Lenkijos lietuviai Punske“, – toks pačios sukurtas teiginys užlindo atostogaujančiose mintyse ir nepaleido dvi savaites. Po to laiko patys žodžiai atsидūrė šio teksto pradžioje, duodami pradžią straipsniui, kurio turinyje pasistengsiu įrodyti, kuo 2023 m. liepos 6 d. Punske buvo ypatinga.

Jau keliolika metų „Tautiškos giesmės“ giedojimo tradicija mūsų krašte yra bendra viso pasaulio lietuviams. Tačiau tik nuo pernai šią dieną Punske imta švęsti kitaip. Prieš išmušant Lietuvos himno skambėjimo valandai choreografinis ansamblis „Jotva“ pakviečia į savo koncertą. Abu kartus dalyvavau kaip žiūrovė ir abu kartus galiu pasakyti, kad toks „Tautiškos giesmės“ pasitikimas suteikia pakylėjimo ir džiugesio. Gal dėl to, kad dabar mūsų vaikai pasirodo scenoje, o gal dėl to, kad tautiškumo suvokimas su amžiumi

pakylėja į kitą lygį? O gal viskas kartu susideda į visumą, sukeliančią spaudžiančio jaudulio krūtinėje jausmą?

Kuo gi minėta diena buvo tokia ypatinga ir išskirtinė? Ne pirmą kartą „Jotvą“ matome scenoje. Žodis „ypatingas“ čia turi gilesnio suvokimo reikšmę. Pirmiausiai norisi

priminti, kad įpratę stebėti pačius įvairiausių mūsų krašte koncertus, ansamblių ar chorų, meno kolektyvų ar teatro scenos atstovų pasirodymus, užmirštame, kokia laimė mus aplanko. Kiekvienas jų yra kitoks, išskirtinis, nepakartojamas. Ar įmanoma šokėjui, dainininkui, muzikantui, aktoriui, skaitytojui, deklamuotojui ar kalbėtojui atkartoti paskirtą vaidmenį? Ar kada nors mūsų krašte bent vienas iš meno kolektyvų identiškai atkartoją savo pasirodymą? Kiekvienas pasirodymas kuriamas kitokiomis aplinkybėmis, kitokiais jausmais ir nuotakomis. Kitokia idėja! Šitą dalyką dažnai pati užmirštu. Mes visi užmirštame. Pripratę prie rutinos, įprastų renginių ciklo jau net nesusimąstome, koku tikslu ruošiamas pasirodymas, tad ir neparuošiam savęs, sėsdami į koncertų salės kėdę. Muzika ne ta, nei čia šokis, nei vaidinimas, nei čia eilėraštis, nei grožinis kūrinys... Žinokime, kad bandymas pakylėti laipteliu aukščiau

Virginijos Karčiauskienės nuotr.

Virginijos Karčiauskienės nuotr.

praturtina protą ir sielą. Neužmirškime, prisiminkime, nes nuo buvimo ir atminties priklauso mūsų gyvenimo skonis.

„Jotva“ priminė, kokia yra šio ansamblio vertė – kartas jungiantis kūrinys. Ar kažkada „Jotvos“ vardą gavęs šokių ansamblis bent pagalvojo, kad jis gyvuos keliasdešimt metų, pakviesdamas šokiui savo vaikus ir anūkus? Viskas vyksta čia ir dabar, per daug nežiūrint į tolimą ir neaiškia ateitį. Per daug ambicinga būtų galvoti, kad sukuriami projektai bus tęsiami ilgus metus. Būna tikėti ir turėti viltį, kad jis savo gebėjimu subtiliai keistis prilips kartų kartoms. Esmė slypi pirmiausia tautinės tapatybės stiprybėje, o po to bandyme neatsilikti nuo skriejančio laiko. Juk nejudantis vanduo sugenda ir tenka jį išpilti. Banguoti reikia, kartais stipriau pasidaužyti į sukietėjusią dirvą, bet reikia judėti. O ar mes patys kruvotame senoje lietuvių žemėje? Kas nekruvota, tą istorija praryja. Akivaizdu, kad judėti mūsų žmonėms patinka, ir nesvarbu, ar tenka eiti su banga, ar pasukti kitu keliu ir irkluoti su kitokiomis idėjomis.

Koncertai skatina mąstyti. Neretai priverčia susigraudinti. Šiomet „Jotva“ scenoje sujungė ne tik kelias žmonių kartas, bet ir tautybes. Lietuvių

Virginijos Karčiauskienės nuotr.

tautinius šokius atliekantys lenkai ir ukrainiečiai niekuo neatsiliko nuo mūsų. Mano akiai buvo gražu ir pagirtina. Savo tautą pagerbėme ne tik mes patys, bet ir šalia gyvenantys. Papildant – šokis jungi ne tik kartas, bet ir tautas. Pastarųjų metų įvykiai pasaulyje rodo, kad dabar ypač svarbu mokėti rasti bendrą kalbą ir ieškoti taikos kelių, nes visi nori BŪTI – ne tik egzistuoti.

Kartos keičiasi, keičiasi gyvenimai, išsakytos mintys, parašyto žodžio

maniera... Scenoje jotviečiai kalbėjo ir per šokį, ir per parašytą žodį. Už šokėjų nugarų tekantys šokėjų tekstai labai daug pasakė apie jų požiūrį į šokį, muziką, kultūrą, vadovus, pačio ansamblio istoriją, jų asmeninius norus ir palinkėjimus „Jotvos“ dvasiai. Mažiausieji yra parašę, kad jiems „Jotvoje“ šokti dvejus metus yra labai daug, bet patinka! Nejaugi mums vaikystėje dienos tekėjo greitai? Laikas nuo ryto iki vakaro tęsdavosi be proto ilgai. Bet smagiai. Kažin ar dabar mes patys nenorėtume pristabdyti laiko ir pabūti savo mėgstamiausioje erdvėje? Mokytis iš vaikų nėra kvaila. Visgi „Jotva“ duoda galimybę pabūti vaikais ir kartkartėmis atitrūkti nuo sudėtingo suaugusiųjų gyvenimo.

Rėmėja – Lenkijos vidaus reikalų ir administracijos ministerija (MSWiA).

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji

Virginijos Karčiauskienės nuotr.

XXXII klotimo teatrų festivalis

JOLANTA MALINAUSKAITĖ-VEKTORIENĖ

Liepos mėnesį Punsco skanseno kluone tradiciškai vyksta Klotimo teatrų festivalis, į kurį suvažiuoja mūsų krašto lietuviški teatrai bei svečiai iš Lietuvos. Šiomet liepos 8 d. šventė vyko jau 32-ą kartą. Kaip paprastai pradėta eiseną nuo Punsco lietuvių kultūros namų (LKN) į skanseną.

Festivalyje dalyvavo aštuoni teatrai. Jį pradėjo šeimininkai – Punsco LKN klotimo teatras, suvaidindamas K. Binkio satyrą „Kriaučius Motiejus“ (rež. J. Malinauskaitė-Vektorienė). Vėliau sceną užleidome svečiams iš Lietuvos – Mažeikių rajono savivaldybės kultūros centro Juozo Vaičkaus Skrajojamasis teatras suvaidino J. Kiriliausko „Ivinskio obelis“ (rež. M. Januška), o Anykščių kultūros centro teatrą matėme J. Gurausko komedijoje „Šalapatris“ (rež. J. Buziliauskas). Seinų mėgėjų teatras „Kultuvė“, vadovaujamas naujo režisieriaus Eugenijaus Kaminsko, suvaidino V. Lazerevičiaus komediją „Švogeri ir žentas“. Pirmą kartą festivalio programoje buvo spektaklis, skirtas vaikams. Skanseno kieme

Virginijos Karčiauskienės nuotr.

„Šuniškas istorijas“ parodė Rokiškio rajono Bajorų lėlių teatras „ČIZ“ (rež. N. Čirūnienė). Rokiškio kraštui atstovavo ir Rokiškio kultūros centro liaudies teatras, suvaidindamas dramą „Nutildytos mūzos“ pagal Matildos Olkinaitės dienoraštį (rež. N. Danienė). Festivalio programoje nepritrūko ir publikos labai mėgstamo III amžiaus universiteto mėgėjų teatro. Rūtos Burdinaitės vadovaujamas teatras vaidino savos kūrybos

spektaklį „Bobutės prie amžinybės vartų“. Šventę užbaigė mūsų seni, geri bičiuliai – Agluonėnų klotimo teatras komedijoje „Vyrų“ pagal Vydūną (rež. D. Savickis). Visiems teatrams įteiktos padėkos, dovanos. Šventę vedė Alicija Kraužlytė ir Arnoldas Vaznelis. Visų dalyvių vakaronė vyko Punsco LKN.

XXXII klotimo teatrų festivalis pasižymėjo žanrų įvairove, spektakliu vaikams, žiurovų gausa. Ačiū visai Punsco LKN klotimiečių komandai už darbą rengiant šį festivalį. Padėkos žodžiai ir dėkoms, be kurių šventė tikrai nebūtų įvykusi – Lenkijos Respublikos vidaus reikalų ir administracijos ministerijai bei Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerijai.

Virginijos Karčiauskienės nuotr.

 Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji

 GLOBALI LIETUVA

 LIETUVOS RESPUBLIKOS UŽSienio REIKALŲ MINISTERIJA

Generolo Povilo Plechavičiaus karių sąjungos vyrų ansamblio dainos ir giesmės nuvilnijo per mūsų kraštą

SPAUDOS
RADIJO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

NASTUTĖ SIDARIENĖ

*„Tau, sesute, puikios gėlės,
O man kardas prie šalies.
Tau akis plaus ašarėlės,
Man gaisrai kelius nušvoies.“*

Jau ne pirmą kartą Generolo Povilo Plechavičiaus karių sąjungos vyrų choras, vadovaujamas Viliaus Grušniaus, viešėjo mūsų krašte. Šįkart atvyko pagiedoti palaimintojo Jurgio Matulaičio atlaiduose Vidugirių koplyčioje. Kartu su juo giedojo ir Vilniaus miesto Uteniškių kraštiečių bendrijos mišrus choras „Indraja“, vadovaujamas Dainos Abariūtės.

Prieš atlaidus svečiai nusprendė aplankyti mūsų kraštą. Visą dieną lankė svarbias vietas su daina. Prie Lietuvos atgimimo paminklo Kampučiuose sugiedojo Lietuvos himną. Šios vietos šeimininkas Juozas Pečiulis, kuris visus svečius priima su

dideliu džiaugsmu, paskubėjo atnešti ir Lietuvos vėliavą. Paskui nuskambėjo vadinamųjų plechavičiukų himnas „Tau, sesute, puikios gėlės“. Lankydami Seinuose, XIX–XX a. šio krašto svarbiausiam lietuvių kultūros centre, Seinų bazilikoje, kur ilsisi Antanas Baranauskas, prie pagrindinio altoriaus sugiedojo giesmę.

Toliau keliai vedė į Berznyko kapines. Prie žuvusių lietuvių karių kapų

Nastutės Sidarienės nuotr.

Nastutės Sidarienės nuotr.

užtraukė kareivišką dainą. Dauguma išvykos dalyvių buvo čia pirmą kartą. Labai stebėjosi lenkų karinių paminklų gausa, o dar labiau – kai kuriais jų užrašais. Nors dalis svečių šiek tiek suprato lenkų kalbą, paprašė tiksliai išversti prie pat Lietuvos karių kapų pastatytų paminklų užrašus. Išgirdę ėmė dar labiau stebėtis. Prireikė ilgai pasakoti šios vietos istoriją. Ne tą, susijusią su kovomis dėl Seinų 1920 metais, nes ją žinojo (gen. P. Plechavičiaus kariai irgi kovojo prieš lenkų kariuomenę Seinų krašte), bet naujesnių laikų – vis naujų paminklų statymo.

Iš Nastutės Sidarėnės asmeninio albumo

Sunku pasakyti, ar vietos žmonėms labai gerbtini tokie paminklai, primenantys ne su šiuo kraštu susijusias vietas ir žuvusiuosius (pavyzdžiui, Panerius ar „akmenis, kurie šauks“). Ekskursijos dalyviai atkreipė dėmesį, kad prie Nemuno pergalės (lenk. Wiktoria Niemeńska) paminklo tarp kruopščiai išdėstytų trinkelėlių gausiai kyšo piktžolės.

Nebeliko laiko nuvykti į Šiurpilį ir užkopti į sūduvių piliakalnį ar pamatyti svarbias vietas Suvalkuose. Svečiai dar suspėjo apsilankyti Vygrių vienuolyno kalnelyje. Pakako laiko taip pat pasidairyti po Punsko bažnyčią, miestelio centrą. Trumpai pailsėję prie Punios ežero, patraukė į nakvynės vietą Ožkiniuose.

Šia proga vertėtų bent šiek tiek priartinti ir generolo Povilo Plechavičiaus asmenybę. Kodėl kontroversiškai rusų, lenkų, net ir kai kurių lietuvių vertinama asmenybė tokia svarbi šių dienų Lietuvos jaunimui, įkūrusiam Generolo P. Plechavičiaus karių sąjungos rinktinės keliuose Lietuvos miestuose – Vilniuje,

ir sėkmingai kariavo su lenkų kariuomene ties Seinais, Augustavu, Varėna, taip pat su bolševikais, bermontininkais.

Lietuvos kariuomenėje ėjo įvairias

Klaipėdoje, Šiauliuose, Radviliškyje, Marijampolėje?

Gen. Povilas Plechavičius labai veikliai reikėsi Lietuvos nepriklausomybės pradžioje. Jau 1918 m. Žemaitijoje organizavo savo dalinius, partizanų. Tik dėl jo didelio ryžto Žemaitija apvalyta nuo bandidų, plėšikų, išvyti įsiskverbę bolševikai. Savanoriu stoji į Lietuvos kariuomenę

pareigas, organizavo ir tobulino Lietuvos kavaleriją, buvo gen. štabo viršininkas. Dalyvavo 1926 m. gruodžio 17 d. perversme, buvo jo vykdytojas ir vadas.

Antrojo pasaulinio karo metu, vokiečiams okupavus Lietuvą, jis buvo Vietinės rinktinės vadas. Sugebėjo pasipriešinti vokiečių spaudimui ir neleido Vietinės rinktinės per tvarkyti į vokiškuosius SS dalinius. Apsaugodamas karo mokyklos mokinius nuo tarnybos SS daliniuose, įsakė mokyklą paleisti. Vietinė rinktinė nepateko į frontą, bet generolą ir jo štabą vokiečiai suėmė ir įkalino Salaspilio koncentracijos stovykloje, vėliau išvežė į Gdanską, po to į Klaipėdą. Galiausiai jį paleido, bet paliko saugumo priežiūrai.

Artėjant Raudonajai armijai pasitraukė į Vokietiją. Gyveno ten pokario metais. Paskui išvyko į Ameriką. Čia įkūrė Lietuvių veteranų sąjungą „Ramovė“ ir ilgai jai vadovavo.

Gen. P. Plechavičius virto kovų dėl laisvės, ryžtingumo, ištvermės ir karvingumo simboliu.

Nastutės Sidarėnės nuotr.

Žolinių vainikai

SPAUDOS,
RADIJO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

VIRGINIJOS KARČIAUSKIENĖS NUOTR.

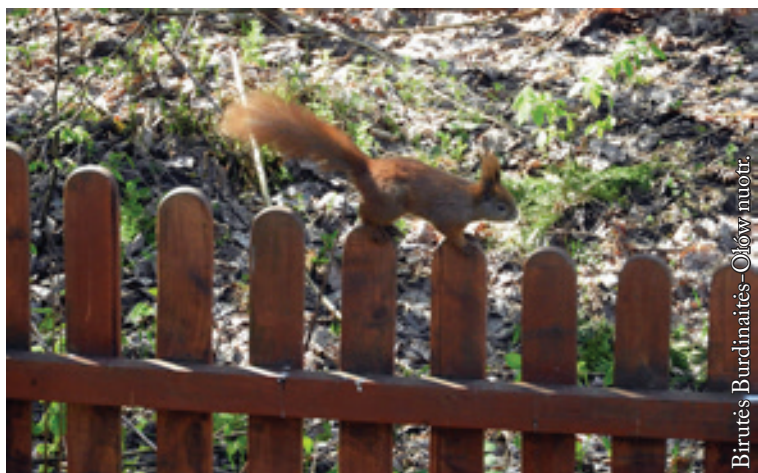
Spalvų simfonija

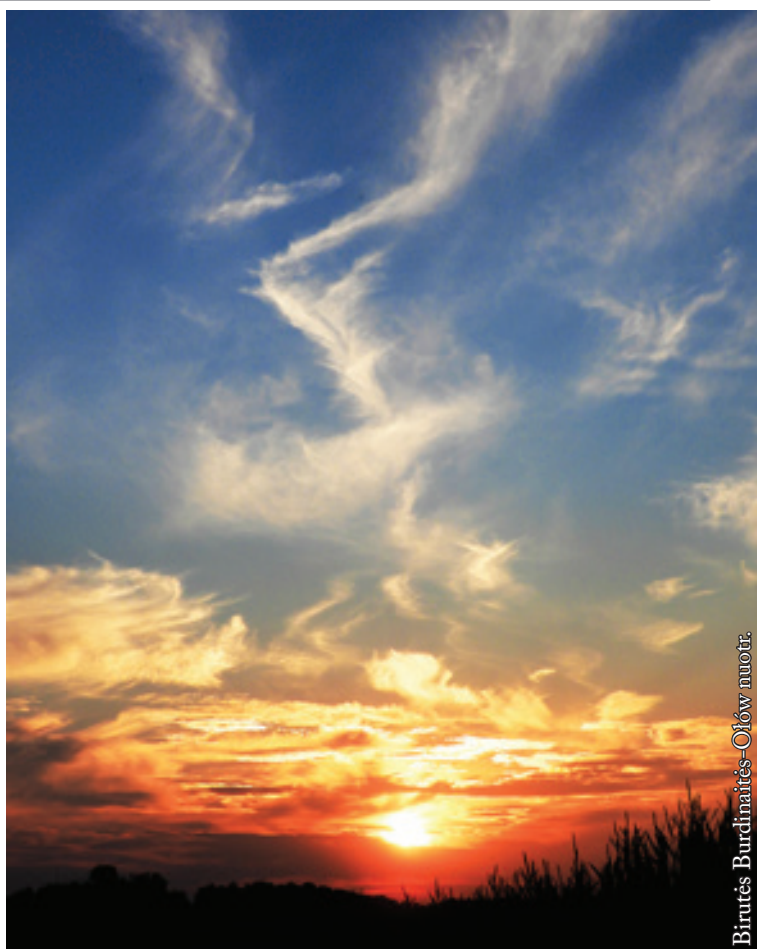
Birutės Burdinaitės-Olšow nuotr.

Birutės Burdinaitės-Olšow nuotr.

Birutės Burdinaitės-Olšow nuotr.

Birutės Burdinaitės-Olšow nuotr.

Birutės Burdinaitės-Olšow nuotr.

Ramonos Masionytės nuotr.

Ramonos Masionytės nuotr.

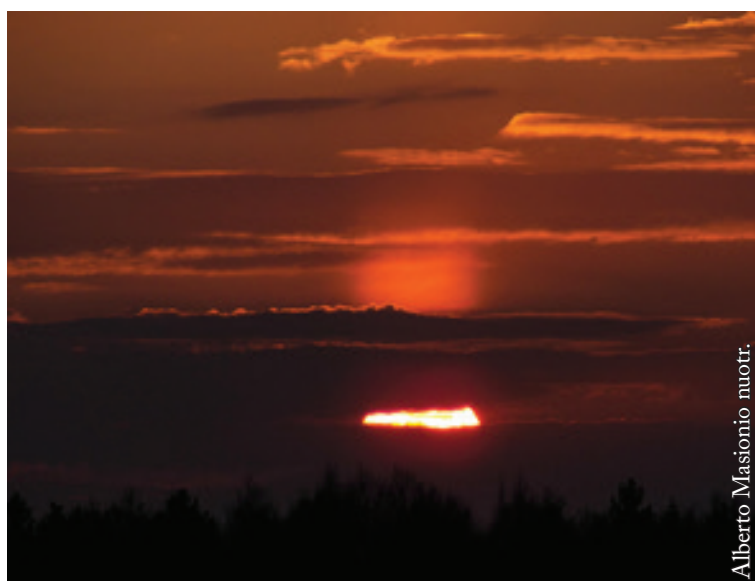
Ramonos Masionytės nuotr.

Alberto Masionio nuotr.

Alberto Masionio nuotr.

Alberto Masionio nuotr.

Valdo Žilionio nuotr.

Valdo Žilionio nuotr.

Valdo Žilionio nuotr.

Valdo Žilionio nuotr.

Valdo Žilionio nuotr.

Boženos Bobinienės nuotr.

Boženos Bobinienės nuotr.

Boženos Bobinienės nuotr.

Boženos Bobinienės nuotr.

Boženos Bobinienės nuotr.

Boženos Bobinienės nuotr.

Boženos Bobinienės nuotr.

Boženos Bobinienės nuotr.

Boženos Bobinienės nuotr.

Boženos Bobinienės nuotr.

Svečiuose pas „Balsynėlį“!

„BALSYNĖLIO“ VADOVĖ EGIDIJA GRIMALAUSKIENĖ

Muzika – galingas įrankis, kuris veikia ir vaikus, ir suaugusius. Nuo neatmenamų laikų muzika padėdavo žmonėms dirbti, ilsėtis, žadindavo darbingumą, nuotaiką, fantaziją, kūrybą, įkvėpdavo pasitikėjimo savo jėgomis, šalindavo blogas nuojautas, nerimą, padėdavo užmiršti nesėkmes, nuoskaudas, sušvelnindavo nelaimės. Juk mamos dainuojama kūdikiui lopšinė daro stebuklus: vaikelis nurimsta ir užmiega. Muzika ramina, muzika gydo, muzika įkvepia. Jau seniai žinoma, jog ji turi didžiulę įtaką žmogaus elgesiui ir raidai.

Muzika daro vaiką laimingesnį, padeda tapti drausmingesniu, veikia vaizduotę, jausmus, emocijas, elgesį. Ji moko klausytis ir girdėti, skatina aktyvaus pažinimo pastangas, leidžia užsimegzti glaudesniai bendravimui

su meno vertybėmis, kurių veikiamas vaikas, kaip ir suaugęs žmogus, gali patirti gilesnius emocinius ir mentalinius išgyvenimus. Vaikų muzikinius įgūdžius geriausia lavinti didesnėje grupėje – tokiu atveju išmokstama ne tik muzikuoti, bet ir bendrauti bei bendradarbiauti su aplinkiniais. Užsiėmimų metu vaikai kartu žaidžia, išmoksta pajusti ritmus, susipažįsta su įvairiais muzikiniais stiliais.

Inesa ir Odeta Nevulytės, konkurso „Tramtatulis“ diplomantės

Festivalyje „Dzūkijos žvaigždutės“

Punsko lietuvių kultūros namų vaikų ansamblio istorija prasidėjo 2009 metų rudenį. Būtent tas ruduo subūrė vaikus iš Punsko ir jo apylinkių į puikią dainavimo grupę. Ansamblio jaunieji dalyviai yra draugiški, energingi, trykšta gera nuotaika ir optimizmu, mėgsta per dainą perteikti gerus įspūdžius ir nuotaiką kitiems. 2015 metų gegužės 30 dieną vaikų ir jaunimo vokalinei grupei iškilmingo koncerto metu buvo suteiktas vardas „Balsynėlis“.

Besiūpsantis kolektyvas atlieka įvairaus pobūdžio ir tematikos dainas: patriotines, lietuvių liaudies bei popdaineles. Noriai dalyvauja įvairiuose koncertuose, festivaliuose, konkursuose ir kituose renginiuose. Kiekvienas klausytojas turi

Festivalyje „Gražiausiu taku“

galimybę ne tik išgirsti dainą, bet ir pasidžiaugti jaunais, linksmais dainininkais. „Balsynėlio“ didžiausias noras – dainuoti ir dovanoti jaunų sielų džiaugsmą klausytojams.

Vaikų ir jaunimo vokalinės grupės „Balsynėlis“ tikslai: skatinti vaikų ir jaunimo muzikinę saviraišką, padėti atsiskleisti talentingiems dainininkams, ugdyti vaikų ir jaunimo vokalinę kultūrą, meninę kompetenciją, sudaryti sąlygas bendrauti ir bendradarbiauti. Ansamblyje svarbus kiekvienas dalyvis, nes kiekvienas yra savitas ir nepakartojamas. Šiuo metu dainuoja 13 merginų vyresnėje ir 14 vaikų jaunesnėje grupėse.

Įpusėjus 2023 metams ansamblis „Balsynėlis“ jau džiaugiasi solidžiais laimėjimais ir koncertais. Šiomet koncertinė veikla prasidėjo iškilmingu koncertu, skirtu Vasario 16-ajai. „Balsynėlis“ atliko dvi dainas. Šis koncertas – tai punskiečių puiki muzikinė dovana Lietuvos Nepriklausomybės šventės proga.

Vasario 25 d. Alytaus miesto teatre vyko tarptautinis vaikų ir jaunimo vokalistų konkursas-festivalis „Dzūkijos žvaigždutės“. Šešioliktą kartą vykęs renginys subūrė net 23 kolektyvus iš Lietuvos ir Lenkijos. „Balsynėlis“ puikiai atliko Justino Stočkaus dainą „Mano Lietuva“. Gerai suorganizuotas renginys, dėmesys kiekvienam dalyviui ir vadovui bei įvertinimas – padėkos, diplomai, statulėlės, suteikė motyvacijos toliau augti ir tobulėti.

Balandžio 29 dieną „Balsynėlio“ duetas Inesa ir Odeta Nevulytės tapo Lietuvos vaikų ir moksleivių – lietuvių liaudies kūrybos atlikėjų – konkurso „Tramtatulis“ nacionalinio rato diplomantėmis. Kolektyvui tai labai svarbus laimėjimas. Šiomet dešimtą kartą surengtas „Tramtatulis“ skirtas Lietuvos valstybės sostinės Vilniaus 700 metų sukakčiai paminėti. Konkursas organizuojamas nuo 2005-ųjų kas dveji metai trimis ratais: vietiniu, regioniniu ir nacionaliniu.

Vietiniuose konkurso ratuose dalyvavo per 700 vaikų ir moksleivių, regioniniuose, Vilniaus, Kauno miestų ir užsienio lietuvių bendruomenių – 465. Į nacionalinį ratą atrinkti 236 atlikėjai iš skirtingų šalies regionų, Vilniaus, Kauno miestų bei užsienio bendruomenių. Konkurso laureatų koncertas bei laureatų ir diplomantų apdovanojimo iškilmės vyko birželio 11 d. Vilniaus rotušėje.

Gegužės 7 dieną „Balsynėlio“ mažųjų grupė nuoširdžiai sudainavo dainelę „Jei galėčiau pakeist pasaulį“ koncerte, skirtame mamų dienai.

Gegužės 27 dieną kolektyvo dainininkė Greta Nevulytė koncertavo Kauno kultūros centre, kur vyko XVIII keliaujantis menų festivalis „Gražiausiu taku“. Finaliniame koncerte „Atverk širdį daina“ Greta atliko dainą „Angelo sparnas“. Dainavo žinomi atlikėjai – Kauno valstybinio muzikinio teatro artistas Martynas Beinaris (priedainį su juo dainavo ir Greta), dainų autorė ir atlikėja Giulija ir kt.

Birželio 4 dieną Punsko lietuvių kultūros namai prisipildė darnių balsų skambėjimo. Čia vyko ansamblio „Balsynėlis“ ir choro „Dzūkija“ koncertas „Popietė su daina“. „Balsynėlis“ atliko dešimt dainų apie gimtinės grožį, draugystę ir kt. Koncerto finale visi kartu smagiai sudainavo Vytauto Kernagio dainą „Mūsų dienos kaip šventė“.

Birželio 11 dieną Punsko lietuvių kultūros namuose vyko XX vaikų dainų konkursas „Dainorėlis“. Jis „Balsynėlio“ dainininkams taip pat buvo labai sėkmingas. Grand Prix laimėjo ansamblio dainininkė Greta Nevulytė. Ji atliko lietuvių liaudies dainą „Ar aš tau, sese, nesakiau“. VII–VIII klasių kategorijoje I vietą pelnė Inesa ir Odeta Nevulytės. Jos atliko lietuvių liaudies dainą „Kukavo gegulė“. IV–VI klasių kategorijoje I vietą laimėjo Greta Nevulytė, o II – „Balsynėlio“ duetas Emilija Aleksaitė ir Milda Aleksaitė.

Birželio 18 dieną abi „Balsynėlio“ grupės aktyviai koncertavo Dzūkų šventėje „Tradicijų keliu“ Alytuje. Programoje skambėjo buvusių bei artėjančios Lietuvos dainų ir šokių švenčių ryškiausi kūriniai. Dzūkų šventei netrukus sukaks 10 metų. Į Dzūkijos širdį suvažiuoja vis gausesnis būrys chorų ir šokių kolektyvų, jų suskaičiuojama daugiau nei 1000.

Aktyvus, darbingas, kūrybinas ir pilnas gerų emocijų buvo šis pusmetis ansamblui „Balsynėlis“. Bendraudami su muzika, vaikai tampa jautresni, atidesni, nuoširdesni, ugdomos jų vertybės, estetinis skonis. Dainuodami ir judėdami jie laisvėja, nugalė scenos baimę, įgyja pasitikėjimo savim, tampa kūrybiškesni. Savo pasiekimus vaikai parodo įvairiuose festivaliuose, konkursuose, miesto šventėse, koncertuose tėveliams ir draugams.

2024 metai bus ansamblui įsimintini, nes „Balsynėlis“ švęs 15 metų jubiliejų!!!

Nuoširdi ansamblio ir vadovės padėka vaikų tėveliams už supratimą, jog reikia puoselėti vaikų meninius gebėjimus, už paramą ir dalyvavimą

Iš LKN archyvo

ansamblio kūrybinėje veikloje.

VOKALINĖ VAIKŲ IR JAUNIMO GRUPĖ „BALSYNĖLIS“ KVIĘČIA VISUS DRAUGAUTI SU MUZIKA. Visai nesvarbu, kad niekada anksčiau nedainavote. Pamokų metu išmoksitės taisyklingai kvėpuoti, formuoti savo balsą, mokysitės patinkančių dainų. Jei esate dainavę – tobulinsite turimus įgūdžius, formuosite savitą atlikimo stilių, dalyvausite įvairiuose koncertuose ir renginiuose. Ei, ei, ei! Ar

girdite, vaikai? Jei mylite muziką ir norite dainuoti, keliauti į festivalius, susirasti naujų draugų – ateikite rudenį į vokalinę vaikų ir jaunimo grupę „Balsynėlis“.

Punsko lietuvių kultūros namų vokalinio ansamblio „Balsynėlis“ veiklą remia Lenkijos vidaus reikalų ir administracijos ministerija.

Ministerstwo Spraw
Wewnętrznych i Administracji

Iš LKN archyvo

Užutrakio dvare gamtos ir meno sinergija

KOTRYNA URBONĖ

Kelionių mėgėjai daugiau užsukę į Trakus, fotografuojasi prie pilies, kuri įtraukta į gražiausių Europos pilių dešimtuką, skanuoja kibinus – karaimų tautinį patiekalą, gėrasi ežerais ir visą vasarą čia vykstančiomis irklavimo varžybomis. Tačiau šį kartą kviečiu užsukti į Užutrakį. Vos keturi kilometrai nuo Trakų ir prieš akis atsiveria Užutrakio dvaro sodyba – vienas ryškiausių ir geriausiai išlikusių Lietuvos dvarų. Ant Galvės ežero kranto įkurtas ir restauruotas nuostabus dvaro ir parko ansamblis suteiks galimybę pajusti prabėgusių laikų Lietuvos diduomenės gyvenimo dvasią.

DVARO ISTORIJA

Užutrakio dvaro sodybą XX a. pradžioje įkūrė grafas Juozapas Tiškevičius drauge su žmona Jadvyga. Jį įkvėpė unikalus Trakų kraštovaizdis – dvaras buvo kuriamas maksimaliai išnaudojant vietovės teikiamas galimybes.

Šiandien į dvarą galima nuvykti sausumos keliu, tačiau grafo šeima anuomet juo nesinaudodavo, – į pusiasalį keldavosi plaustu per Galvės ir Skaisčio ežerų sąsmauką, prie kurios gyveno keltininkas. Sausumos kelias tuomet buvo skirtas tik ūkio reikmėms ir dėl to pramintas Bulvių keliu. Juo nekeliaudavo ir Tiškevičių svečiai, vykstantys į dažnai čia rengiamus priėmimus, giminių susitikimus ar draugiškus pobūvius. Renginių metu čia skambėdavo muzika, ant vaišių stalo netrūkdavo dvare gaminamų prancūziškų sūrių, spirito varykloje gaminamų gėrimų, o stalo viduryje dažnai puikuodavosi

Antikinių skulptūrų kopijos Užutrakio dvaro parke

keptas sodyboje užaugintas fazanas.

Rūmus, papuoštus išpūdingais Liudviko XVI stiliaus interjerais, kūrė lenkų architektas Juzefas Husas. Juos užbaigia atvirais paviljonais karūnuota terasa, iš kurios atsiveria pasakiški vaizdai į ežerą ir Trakų pilį. Parką planavo žymus prancūzų kraštovaizdžio architektas Eduardas Fransua Andrė (Édouard François André). Buvo sukurtas mišraus stiliaus parkas, papuoštas antikinių skulptūrų kopijomis ir gausybe įdomių augalų. Čia vis dar auga beveik šimto rūšių, įvairių formų medžiai ir krūmai – daugiau nei pusė jų buvo specialiai atvežti kuriant parką.

Dvaras grafų Tiškevičių giminei priklausė iki Antrojo pasaulinio karo. Per Pirmąjį pasaulinį

karą, artėjant vokiečių kariuomenei, Juozapas Tiškevičius su šeima dvarą paliko ir persikėlė į Sankt Peterburgą. Iki Antrojo pasaulinio karo pradžios Užutrakį valdė vyriausiasis grafo sūnus Andrius. Per karą dvare šeimininkavo vokiečių okupacinė kariuomenė, paskui ją nacionalizavo sovietų valdžia ir pavertė sanatorija, pionierių stovykla, dar vėliau – turizmo baze. Dvaras stipriai nukentėjo: buvo suardytas originalus rūmų planas, smarkiai apkeistas parkas.

Prieš 32 metus Lietuvai atkūrus nepriklausomybę po truputį atgimė ir Užutrakio dvaro sodyba: restauruoti rūmai, ūkiniai pastatai, atkurtas ir rūpestingai prižiūrimas parkas. Čia nuolat vyksta koncertai, meno parodos, o pats dvaro ansamblis yra

vienas lankomiausių Lietuvoje.

2008 m. buvo restauruotas rūmų eksterjeras, antras aukštas, palėpė, vestibulius, laiptinės. 2010 m. visuomenei pristatyta pirmoji restauruota rūmų salė – Liudviko XVI stiliumi dekoruotas reprezentacinis valgomasis. Kartu atkurtas originalus viso pirmojo aukšto planas, subtilūs sienų lipdiniai. Tais pačiais metais baigta restauruoti Gobelenų salė.

PARKĄ SUKŪRĖ PRANCŪZAS

Pusiasalis tarp Galvės ir Skaisčio ežerų istorijos šaltiniuose minimas nuo XIV a. Tais laikais jis vadinamas Algirdo sala ir priklausė totorių didikams. XIX a. antroje pusėje pusiasalį įsigijo grafas Juozapas Tiškevičius (1835–1891). Dvaro sodybą, kuria gėrimės šiandien, įkūrė jo sūnus, taip pat Juozapas (1868–1917), su žmona – lenkų kunigaikštyte Jadvyga Svetopolk-Četvertinska. Dvaro rūmai buvo statomi ir parkas kuriamas 1896–1902 m.

Prancūzų kraštovaizdžio architektas Eduardas Andrė į Užutrakį atvyko 1898 m. Čia jis sukūrė sau būdingą mišraus stiliaus parką, kurio plotas siekė 80 ha. Priešais rūmus

buvo suprojektuoti taisyklingų formų parteriai su karpomų liepų alėjomis, ornamentiniais gėlynais, marmuro vazomis ir skulptūromis. Architektas meistriškai išnaudojo kontrastingą pusiasalio peizažą, dirbtinių uolų kompozicijomis pabrėždamas jo kalveles, o pusiasalį supančių ežerų spindesį papildydamas sudėtinga tvenkinių sistema. Buvo iškasta daugiau nei 20 tvenkinių, besijungiančių tarpusavyje ir su ežerais. Taip gimė unikalus vandens atspindžių parkas, kuriame tarsi išnykdavo riba tarp sausumos ir vandens.

Nuo pat įkūrimo sodybos teritoriją puošė nemažai skulptūrų, tarp jų – žinomo XVIII a. prancūzų skulptoriaus Antuano Kezevo (Antoine Coysevox) kūrinių kopijos. Dažniausiai jos vaizdavo antikines deives ir dievus. Beveik visos skulptūros buvo sunaikintos po Antrojo pasaulinio karo, tačiau šiandien jos atkurtos ir vėl gražintos į parką.

Čia galima apžiūrėti antikinės deivės Dianos, kurios prototipas – Prancūzijos karaliaus Liudviko XV motina Marie-Adelaide de Savoie, skulptūrą. Ši, kaip ir Floros bei Hamriadės skulptūros, yra Luvre

eksponuojamų kūrinių kopijos. Čia taip pat rasite Bakčą, įvairių biustų, o ant Galvės ežero kranto stovi Mergelės Marijos skulptūra – ji parke buvo išlikusi ilgiausiai. Skulptūrą buvo galima pamatyti dar 1964 m., vėliau ji įmesta į ežerą. 1975 m. apgadinta skulptūra atrasta Varnikų kaimo kapinėse ir perkelta į Trakų bažnyčią. Užutrakio parke stovi originaliosios Mergelės Marijos kopija.

MUZIKOS IR TAPYBOS DIALOGAS

Devyniolika metų Užutrakyje vyksta tarptautinis „Užutrakio vakarų“ muzikos festivalis, kurio scenose koncertavo per du šimtus kolektyvų bei solistų iš įvairių pasaulio šalių. Šio festivalio kasmet laukia muzikos mėgėjai ir atlikėjai. Tai rimta kultūros tradicija, kurios nei vietos, nei laiko pakeisti negalima.

Šiemet čia skambėjo ne tik muzika. Nuo liepos 2-osios iki rugpjūčio 20-osios kiekvieną sekmadienį muziką lydėjo tapybos performansai, parodos, inspiruotos festivalio koncertų. Dvare gausu menui ir muzikai pritaikytų erdvių, kur vyko džiazas, simfoninių orkestrų klasikinės muzikos vakarai, baletas, fortepijono,

Koncertas naujoje Europos salėje

Lilijos Valatkienės nuotr.

Muzika skamba dvaro terasoje

senosios muzikos ansamblių, kamerinių orkestrų muzikos bei soliniai pasirodymai.

Savo kūrybą visose Užutrakio dvaro erdvėse, kuriose iki rugpjūčio pabaigos skambėjo muzika, eksponavo dailininkai, kurių tapybos vaizdų konstravimo stiliui būdingas išskirtinis muzikalumas, didelis dėmesys ritmiškai kartotei, simetrijos variantams, dekoratyvumui. Tokiu būdu paveikslų sandaroje galėjome atpažinti įvairios stiliškos reflektuojamus atgarsius. „Užutrakio vakarų“ festivalyje savo skambančios tapybos parodas surengė Lietuvos dailininkų sąjungos nariai: klaipėdietis Virginijus Viningas, traketė Lilija Valatkienė ir vilnietis Svajūnas Armonas. Šie tapytojai įsivėlė į savotiškai unikalų muzikos kolekcionavimą.

Virginijus Viningas gyvena ir kuria Klaipėdoje. Lietuvos dailininkų sąjungos narys. Surengęs per 40 personalinių parodų Lietuvoje, Vokietijoje, Amerikoje, Suomijoje. Taip pat dalyvavo 20-ye jungtinių parodų Estijoje, Latvijoje, Švedijoje, Vokietijoje, Kinijoje, Rusijoje, Maltoje, Lenkijoje ir JAV. V. Viningo tapybos darbai yra įsigiję Lewben Art Foundation,

MO muziejus, privatūs kolekcininkai Lietuvoje, Japonijoje, Amerikoje, Vokietijoje. Viningas laimėjo LDS skelbtą konkursą atstovauti Lietuvos menui tarptautiniame tapybos plenaryje 2016 m. Gujange (Kinija). Nuolatinis tarptautinės galerijų mugės „Vilnius Art“ autorius. Savo kūrybos 30-mečiui pristatė brandų parodų ciklą, retrospektyvines parodas Klaipėdoje ir Vilniuje bei dovanavo žiūrovams gyvą tapybos iš natūros performansą.

V. Viningo potėpiai įkūnija, vizualizuoja muzikines natas, sąskambius

ir garsus. Tad nenuostabu, kad jo tapybos kūriniai iškuria Vilniaus ir Klaipėdos koncertų salėse. O Klaipėdos viešbučio „Navalis Jazz“ užsakytu tapytojas sukūrė didelės apimties ekspoziciją šokio ir džiazo tema.

Viningas neabejotinai yra vienas ryškiausių šiuolaikinių ekspresionistų, gebantis tapybai suteikti daugialypio judėjimo. „Juda, rodos, patys potėpiai. Jie sklendo ore, raibuliuoja, hipnotizuoja. Tik atsitraukus nuo paveikslų, visas dūzgiantis, spingsintis potėpių chaosas pagimdo aiškius siužetus, charakteringas fizionomijas, stiprius psichologinius portretus. Viningo drobių gyventojų siluetai tarytum yra išlipdyti iš spalvotų dažo žvynų, plunksnų ar grumstų. Judėjimo išpūdį dar labiau sustiprina pasirinkti sudėtingi, netikėti rakursai bei dažų savaiminiai nutekėjimai“, – apie V. Viningo kūrybą rašė menotyrininkė Austėja Mikuckytė. O menotyrininkui Vidui

Virginijus Viningas. Džiaze tik merginos

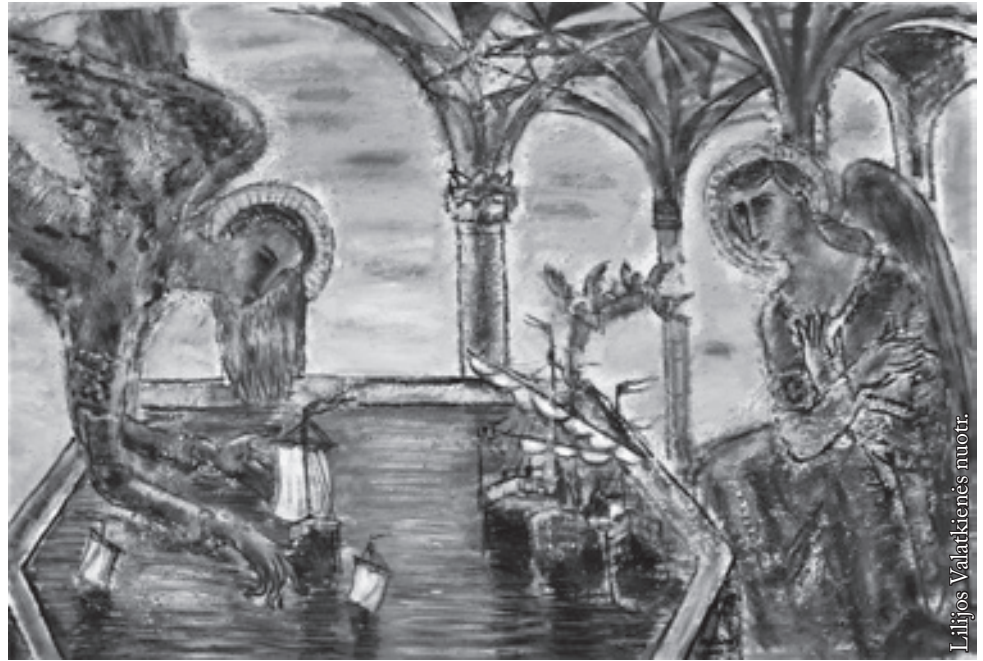
Poškui šio dailininko tapyba asociuojasi su džiazu ir vynu bei veikia „tiesiog kaip rekomenduojama priemonė ekstazei ir transui pasiekti“.

Matuojant temperatūrą ir energiją, sklindančią iš Virginijaus Viningo asmenybės bei jo paties kūrinio, tas pats menotyrininkas pastebi, kad „garso greitį dažų masėje būtų galima apskaičiuoti naudojant įvairias formules ir pasitelkiant Bolcmano konstantą – šiuo atveju užtenka pastebėti, kad jis yra kur kas greitesnis nei vandenyje ar ore“. „Kiek pazvimybės, tas spalvų debesis trankiai teškiasi į drobę – tada vieni išgyvena ir visiems laikams sustingusiame judesyje, įsiamžina pasipriešinusioje plokštumoje (tokiu būdu išsaugoma pirminio plevenimo struktūra), o kiti (sunku pasakyti, ar patys silpniausi, ar tiesiog labiausiai sugebantys prisitaikyti prie pasikeitusių aplinkybių) po smūgio prisilietimo nuteka žemyn, veikiant amžiniesiems gravitacijos dėsniams. Būtent šie nutekėjimai galutinai užfiksuoja ir pirminį plevenimą, ir esminį prisilietimą, ir galutinį sustingimą“, – sakė menotyrininkas V. Poškus.

Lilija Valatkienė – tarpdisciplininio meno atstovė, Lietuvos žurnalistų ir Lietuvos dailininkų sąjungų narė, „Trakai – Lietuvos kultūros sostinė 2020“ ambasadorė.

Lilija yra surengusi per 35 asmenines fotografijas bei tapybos parodas Lietuvoje ir užsienyje, aktyviai dalyvauja jungtinėse parodose. Jos kūrinių įsigijęs Panevėžio Stasio Eidrigėvičiaus menų centras, Vilniaus miesto muziejus, Joniškio krašto muziejus, Lentvario ir Rūdiškių kultūros centrai, bibliotekos, privačios meno galerijos, Lietuvos, Lenkijos, Šveicarijos, Škotijos, Australijos, Vokietijos meno mėgėjai. Savo kūryboje ji naudoja platų raiškos spektrą – fotografijos, objekto, instaliacijos, fototapybos ir autorinę tapybos techniką.

„Lilijos Valatkienės kūriniai išiskiria meninių vaizdų originalumu,

Svajūnas Armonas. Žaidžiantys angelai

konceptijų brandumu, idėjų ir koncepcijų daugialypumu, technologiiniu profesionalumu ir sudėtingumu. Jos kūryba labai savita ir įdomi, yra unikalus šiuolaikinės vaizduojamosios dailės meninės kalbos interdiscipliniškumo ir intertekstualumo reiškinys“, – apie L. Valatkienės kūrybą rašė dailėtyrininkas dr. Vytautas Tumėnas.

Intuityvioje tapyboje objektų formos bei jų atpažįstamumas tampa mažiau reikšmingi nei siluetų ritmai ir ekspresyvus spalvų žaismas. Čia karaliauja jausmai. L. Valatkienės vaizdų konstravimo stiliui būdingas išskirtinis muzikalumas. Tai atminties ir dabarties interpretacija, naujai išgyventa bei užfiksuota per muziką. Taip ji mums sukuria savo pasaulį, savo erdvę, kurioje turime galios rinktis poziciją.

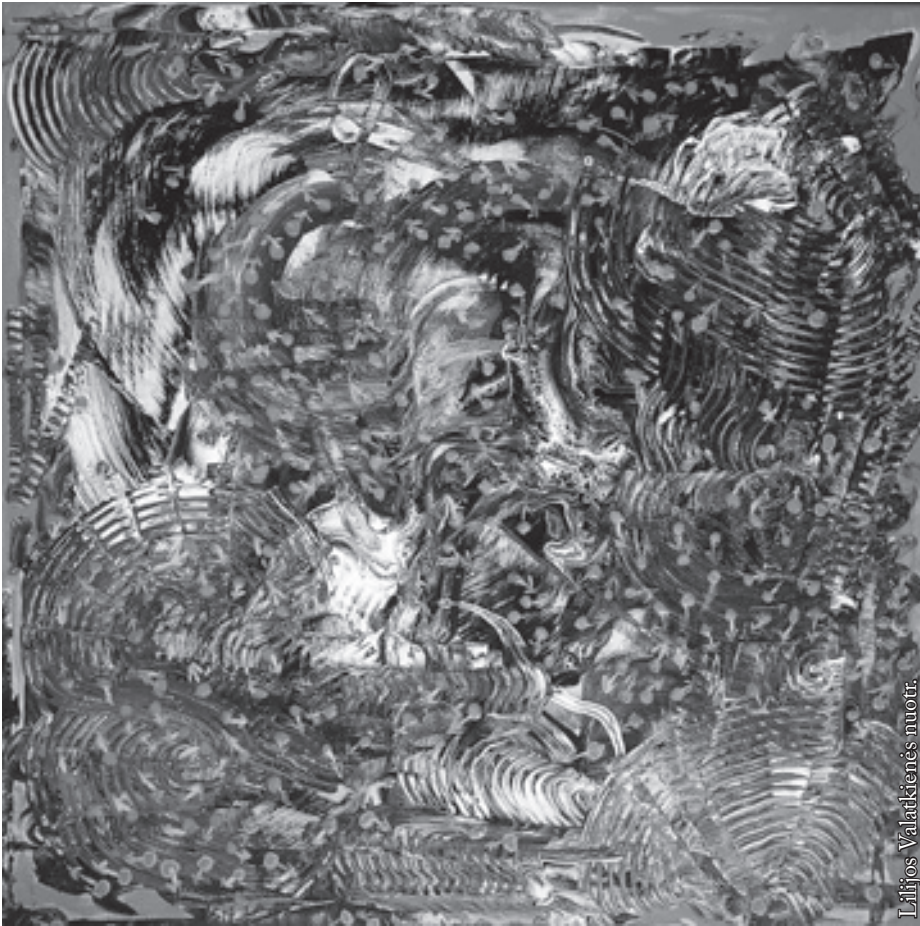
„Stilistinė muzikos imitacija mano drobėse sudaryta iš kūrinių, įkvėpusių intuityviai tapybai. Mano skambantys paveikslai, tai desertas jūsų sielai. Eksperimentuodama peržengiu visas ribas ir kuriu savo laiko tėkmės estetiką, kurioje atsiskleidžia mano reflektuojama tema. Išjunkite logiką ir įjunkite fantaziją,

mėgaukitės ir duokite sau visišką interpretacijos laisvę“, – taip L. Valatkienė siūlo žiūrėti į jos kūrinius ir išlaisvinti savo sielą.

Abstraktusis menas yra neišsenkantis interpretacijų šaltinis, nuolat žadinantis žiūrovo fantaziją. Garsais ir jausmais apipinti motyvai energingai, dinamiškai sugula į drobę, padiktuoja pagrindinius paveikslų komponavimo principus ir individualių stilių. Tapyboje metaforų kalba skatina žiūrovų vaizduotę, o autorę intriguoja paties kūrybinio akto spontaniškumas.

Svajūnas Armonas – tapytojas, Lietuvos dailininkų sąjungos narys, „Individualistų“ grupės vienas iš įkūrėjų ir lyderis, surengęs per 50 solinių parodų. Jis tris dešimtmečius aktyviai dalyvauja Lietuvos ir užsienio šalių dailės gyvenime kaip tapytojas, taip pat tarptautinių plenerų, simpoziumų organizatorius.

Dailininko kūryba eksponuota muziejuose ir galerijose Londone, Atėnuose, Tokijuje, Paryžiuje, Berlyne, Ankaroje, Maskvoje, Peterburge, Kijeve. Jo kūriniai saugomi Lietuvos nacionaliniame dailės muziejuje, Žemaičių dailės muziejuje,

Lilija Valatkienė. Kai sirpsta vyšnios Suvalkijoje

eksponuojami visuomeniniuose interjeruose – Lietuvos Respublikos vyriausybės rūmuose, Vilniaus miesto savivaldybėje, bankuose, viešbučiuose, įvairiose įstaigose, privačių kolekcininkų rinkiniuose Lietuvoje ir pasaulyje.

Savo kūryboje jis remiasi gamtos išpūdžiais, natūros studijomis ir kartu laisvai improvizuoja istorijos, pasaulinės dailės palikimo, mitologijos ir muzikos temomis. Jo paveiksluose svarbus naratyvas, siužetas, tačiau pirmiausia tapytojui aktualios specifinės tapybos kalbos temos – spalvos kultūra, kompozicijos meistrystė, elegantiškas piešinys. Dailininkas turi puikią spalvinę klausą. Svajūnas, drobėse jausmingai konstruodamas vaizdus, lyg žemėlapius iš savo praeities, sukuria savą vidinį pasaulį išorėje. „Svajūno Armono tapyba kūrybingai praplečia

lietuviškojo ekspresionizmo dailės tradiciją, kurios ištakos remiasi prancūzų Ecole de Paris tapybos mokykla“, – apie savo kolegą sakė maestro Aloyzas Stasiulevičius.

Daugiausia dėmesio tapytojas skiria figūriniam paveikslui. „Naudojamas sudėtingą šio žanro plastiką Svajūnas muzikaliai išplėtoja kelias pagrindines kryptis: viena remiasi istorine tema, kita – lyrinė. Kūrybos eigoje jos persipina ir papildo viena kitą. Atskirą grupę sudaro paveikslai, kuriuose laisvai interpretuojama moters tema. Tapytojas ją praturtina poetinėmis intonacijomis, šmaikščiu santykiu su objektu. Jo vaizduojamos moterys – manieringos, erotizuotos, bet kartu – infantiliškai nuoširdžios, trapios, priklausančios iliuziniam šventės pasauliui“, – taip apie Svajūno kūrybą rašė menotyrininkė Gražina Gurnevičiūtė.

Auksė: Vai, kaip čia gražu!

Julija: Aš tiesiog *sužavėta* tokiais nuostabiais vaizdais! Būtina juos įamžinti nuotraukose!

Auksė: Taip ir maniau, kad ruošiesi viską paėliui fotografuoti.

Julija: Čia tai tikrai galėsiu išskleisti sparnus...

Rimvydas: Tai kokie šiandienos planai, merginos?

Auksė: Siūlau *pradžiai* kopti į Gubaluvką.

Julija: O kada kopsim į Kasprovy Vierch?

Auksė: Ar ne geriau būtų pakilti į šį kalną vagonėliu?

Julija: Ne, aš bijau...

Auksė: Tai būtų proga pabandyti nugalėti baimę.

Rimvydas: Aš siūlau šitaip: šiandien – Gubaluvka, rytoj – Kasprovy Vierch, trečiadienį – *splivas* Dunajeco upe.

Julija: Puiku! Aš dar niekada nesu plaukusi.

Auksė: Aš jau kartą plaukiau. Tikrai smagu. Vaizdai labai gražūs – galėsi fotografuoti. O dar *guralius* vis kokias *baikas* pasakoja, tai ir smagiai pasijuokti galima. Gera nuotaika *gvarantuota!*

Rimvydas: Vėliau galėsiu Jus nuvesti į dar kelias įdomias vietas. Kai prieš mėnesį buvau kalnuose su grupe vilniečių, *pševodnykas* mus vedžiojo tokiais takais, kuriais eilinis turistai nevaikščioja, ir papasakojo daug įdomių dalykų. *Pabaigai* dar surengė *kvizą* ir galima buvo laimėti smulkius prizus.

Kalnuose

Julija: O ar girdėjote, kad šią savaitę Zakopanėje viešės Adamas Malyszas?

Rimvydas: Žinau, kad Tu jo fanė. Deja, tai feikniusas.

Auksė: Klausykit, penktadienį arba šeštadienį galėtumėm eiti nusipirkti kokių suvenyrų.

Rimvydas: Tai ar daug pinigų įsidėjai ant kelionės?

Auksė: Pakankamai. Manau, kad ant savaitės tikrai užteks.

Rimvydas: Viešėdamas Zakopanėje prieš mėnesį, buvau nustebintas labai išaugusiomis įvairių suvenyrų kainomis.

Julija: Infliacija...

Kai neveikiamosios rūšies konstrukcijoje nėra veikėjo kilmininko, netiesioginio objekto įnagininkas negali būti vartojamas – jis taisytinas į veikėjo kilmininką, pvz.: *Aš tiesiog sužavėta tokiais nuostabiais vaizdais (tokių nuostabių vaizdų)!* Viešėdamas Zakopanėje prieš mėnesį, buvau nustebintas labai išaugusiomis įvairių suvenyrų kainomis (išaugusių įvairių suvenyrų kainų). Redaktorė, perskaičiusi šio prozininko knygą, buvo sukręsta jos tikroviškumu (tikroviškumo). Mokytoja buvo apstulbinta moks-

leivio išvalgumu (išvalgumo). Jis labiausiai buvo pritrenktas vaiką ištikusia nelaimė (ištikusios nelaimės).

Veiksmo pradžiai ar pabaigai reikšti, kai nėra paskirties, vartotinas vietininkas (naudininkas vengtinas), pvz.: *Siūlau pradžiai (iš pradžių, pirmiausia) kopti į Gubalovką. Pažangumas mokslo metų pabaigai (pabaigoje, mokslo metams baigiantis) buvo geras. Naudininkai pradžiai, pabaigai galimi, kai veiksmas susijęs su paskirtimi, pvz.: Gyvenimo pradžiai pinigų pakaks. Koncerto pabaigai – dar dvi dainos.*

Pokalbyje pavartotos svetimybės: *splivas – plaukimas, guralius – kalnietis, baika (arba bajeris) – pokštas, juokelis, triukas, išdaiga, gwarantuoti – garantuoti, pševodnykas – gidas, kvizas – 1. trumpoji apklausa, 2. viktorina, fanas (fanatiko trumpinys) – aistruolis, sirgalius, gerbėjas, mėgėjas, feikniusas – melaginga, suklastota naujiena (žinia).*

Prielinksnis ant nevertotinas: paskirčiai, siekimui, veiksmo tikslui reikšti (Tai ar daug pinigų įsidėjai ant kelionės (kelionei)? Pasiimk penkiasdešimt litų ant maisto (maistui). Man atrodo, kad ant penkių žmonių (penkiems žmonėms) torto užteks. Pakviečiau draugę ant pietų (pietų, pietauti) kitą savaitę.); laikui reikšti (Manau, kad ant savaitės (savaitėi) pinigų tikrai užteks. Atidėjau šį darbą ant penktadienio (penktadieniui, iki penktadienio). Du kartus ant dienos (per dieną, dienoje) gydytojas liepė vartoti šiuos vaistus.).

*Te niekad neapleis energija sparnuota
Ir akys šilumą jausmatvišką teskleis.
Širdis, tikėjimo žiedais apvainikuota,
Te niekada pavargti Tau neleis.*

*Mes linkim Tau energijos, sveikatos
Ir šypsenos – geros, plačios.
Tegul Tau skiriamus ILGLAUSIŲ METŲ
Dar šimtą kartų pakartos.*

Geros sveikatos, stiprybės, sielos
ramybės, gyvenimo džiaugsmo ir dar
daug skambių, gražių gyvenimo metų
Jurgiui Nevuliui iš Zvikelių kaimo,
liepos 31 d. šventusiam
65-ąjį gimtadienį, linki

Žmona, vaikai, žmonai ir anūkai

Rugpjūčio 9 d. **Elena Tumelytė-Vasilčikienė**
iš Suvalkų šventė savo gimtadienį.

Sveikiname Tave su gimimo diena!
Būk laiminga!

Ačiū už patarimus, pagalbą mums susirgus.
Kuo daugiau šventi ir myli savo gyvenimą, tuo
daugiau jame yra ką švęsti ir ką mylėti
(Oprah Winfrey).

Linkim švęsti ir mylėti savo gyvenimą.

Sėkmė yra gavimas to, ko nori.

Laimė yra džiaugimasis tuo, ką gavai.

Linkime džiaugtis tuo, ką turi, ir gauti tai, ko nori.

Vaikai Povilas ir Veronika, tėvelis ir sesės

Rugpjūčio 6 d. mokytojas iš Marijampolės
Jeronimas Šalčiūnas sulaukė 95 metų.
Gerbiama Jubiliatą sveikino žmona Irena,
giminaičiai, kaimynai ir mūsų krašto atstovai.

Gyvenimas yra galimybė, verta naudotis ja.

Gyvenimas yra grožis, lai Jus žarvi.

Gyvenimas yra palaima, mėgaukitės ja.

Gyvenimas yra daina, dainuokit toliau ją.

Gyvenimas yra kova su ligomis ir negalia.

Verta susitaikyti su likimu.

Būkite laimingas! Su gimimo diena!

Dėkojam, mielas mokytojau,
kad pamilote ir Suvalkuose, Punske,
Seinuose gyvenančius lietuvius.
Ačiū, kad vis parašote, kuriate eiles,
skaitote laikraščius ir mūsų krašto, ir Lietuvos.
Būkite sveikas ir laimingas. Ačiū, kad esate.
Nuėjote prasmingą ir ilgą gyvenimo kelią.
Neskaičiuokit metų, tegu toliau jie eina,
per daug Jūsų nevargindami.

NEPAREISIU

Nepareisiu atgalios
į vaikystę savo,
kur šnarėjo nuolatos
brandžios varpos javo.

Nepareisiu ten, kur vis
skubta mokslų semtis,
kur plaukt šaukė duburys
ir teškeno antys.

Nepareisiu jau takais
ten, kur morkos traškios.
Atjaunėti nebeleis
net pats Dievas...
Taškas...

Mokyt. Jeronimas Šalčiūnas

*Geroji mama, mes užaugom,
Kiekvienas jau savam kely.
Šarma paglostė Tavo plaukus,
Bet dar ruduo toli.*

*Tik Tu mokejai mus užjausti,
Dažnai pavargus nuo darbų.
Dar kartą leiski prisiglausti
Prie Tavo rankų nuostabių.*

*Ir šiandien tariam mes visi –
Brangiausia žemėj Tu esi.*

Rugpjūčio 8 d. 98-ąjį
gimtadienį šventusia
Onutę Pečiulienę iš Šlynakiemio
sveikina

Dukros ir sūnūs su šeimomis

Lyg karoliukų vėrinį nuvėrė gyvenimas
Tavo metus ant laiko siūlo.
Tegul visi jie auksu sužėrės.
Tegul jie džiaugsmo šventę neša...
Dar visko bus – dar vėrinys neilgas,
dar metų siūlas tiesiasi į tolį...

*Brangink kiekvieną gyvenimo akimirką, nes jos negrižta.
Brangink kiekvieną šalia esantį, nes jie išeina.
Brangink prisiminimus, nes jie suteikia gyvenimui pilnatvės.
Saugok savo viltis ir svajones, nes jos padeda gyventi.
Pagaliau saugok pati save, nes esi labai reikalinga ir svarbi.
Gyvenimas – tai pasaka, kuri aplanko kiekvieną.
Tegul Tavo Jubiliejų išsagstys pati gražiausia pasaka...*

Rugsėjo 3 dieną **Onutė Sendienė** švęs
savo gimtadienį. Sveikiname Tave, Brangioji,
ir stipriai apkabinam.

Vyras, dukros, sūnūs, marti, žentas ir anūkai

*Jau 80 kartų paukščiai parskrido.
Jau 80 kartų nužydo žiedai.
Jau 80 metų žemėj gyventa,
O rodos – dar tiek mažai...
Papuosti sidabru smilkiniai,
O širdy viešpatauja ramybė.
Išauginti vaikai, nugalėti vargai,
Praeity vėl praėjusių metų grožybė.
Tad būki laiminga ir gyvenki ilgai,
Lai gegužiais žaliais ir gruodžiais žvarbiais
Eina metai žingsniukais mažais.
Te niekad neapleis energija sparnuota
Ir akys šilumą jaunatvišką teskleis.
Širdis, tikėjimo žiedais apvainikuota,
Te niekada pavargti Tau neleis.*

Rugsėjo 2 dieną
Anelė Valincienė iš Kalinavo
švęs 80-ąjį gimtadienį. Ta proga sveikina

Dukros, žentai, anūkai ir proanūkiai

PARDUODU

šalto spaudimo natūralų rapsų aliejų
litrinės talpos buteliuose.

Kreiptis į Ireną ir Vytautą Pečiulius
tel. +48 792 202 773.

Imonė EMISKAR
Vitas Pečiulis
Mokyklos g. 35
16-515 Punkskas

Kokybiškai ir greitai montuojame oro kondicio-
nierius bei šilumos siurblius. Parenkame reikiama
kondicionierių/šilumos siurblių bei užtikriname
konkurencingas kainas.

Tel. 502 026 107
emiskar@op.pl

Lietuvos žiniasklaida

2023 08 11–26

Iš politinių temų žiniasklaidoje, be jokios abejonės, vyraujanti buvo apie Baltarusiją. Šiek tiek tematiką pajavairino svarstymai apie artėjančius Lietuvos prezidento rinkimus, nors kol kas tik vienas politikas, buvęs sveikatos apsaugos ministras Aurelijus Veryga, paskelbė kandidatuosiąs.

2020 metais po prezidento rinkimų Baltarusijoje prasidėjus represijoms prieš piliečius, reikalavusius, kad Aleksandras Lukašenka atsistatydintų, į Lietuvą patraukė šimtai baltarusių. Tada atrodė, kad visa Lietuva palaiko kovojančius „brolius baltarusius“ ir be jokių dvejonių juos priėmė. Tiesa, jau tada buvo abejojančiųjų dėl atvykstančių kaimyninės šalies piliečių patikros. Juk su bėgančiais nuo A. Lukašenkos persekiojimų į Lietuvą galėjo pakliūti ir blogų ketinimų jos atžvilgiu turinčių asmenų. Tačiau politikai ramino, kad už nacionalinį saugumą atsakingos institucijos, pirmiausia Lietuvos valstybės saugumo departamentas, tinkamai atlieka savo darbą ir bijoti neverta.

O apskritai atvykstančių į Lietuvą užsieniečių tikrai daug. Migracijos departamento duomenimis, per pusę 2023 m. išduoti 86372 leidimai laikinai gyventi šalyje. Daugiausiai jų išduota Ukrainos piliečiams – 51126. Daugiau kaip 42 tūkst. yra karo pabėgėliai ir naudojami Europos Sąjungos įvestu laikinosios apsaugos mechanizmu. Baltarusijos piliečiams per praėjusį pusmetį išduoti 19477 leidimai laikinai gyventi Lietuvoje, o iš viso leidimai gyventi mūsų šalyje išduoti 55 tūkst. Baltarusijos piliečių. Tiesa, iš jų 35 tūkst. – tolimųjų reisų vairuotojams.

Baltarusiams ir įvairių ribojimų iki šiol buvo mažiau nei atvykstantiems Rusijos piliečiams. Visgi dabar, pasikeitus politinei situacijai Baltarusijoje

(pirmiausia, anot Lietuvos politikų, dėl ten įsikūrusių „Wagner“ smogikų), daugėja balsų, kad norintiems patekti į Lietuvą ir rusams, ir baltarusiams reikalavimai turi būti suvienodinti.

Vis dėlto praėjus trejiems metams po įvykių Baltarusijoje panašu, kad tiek Lietuvos valdžios institucijų, tiek piliečių meilė baltarusiams mažėja. Kas dėl to kaltas, sunku pasakyti. Lietuvos institucijos aiškina, kad dėl to kalti čia gyvenantys baltarusiai, o šie skundžiasi, kad jų padėtis prastėja: Lietuvoje ima dominuoti nacionalinio saugumo klausimai, o pabėgėlių interesai nustumiami į šoną. O ir kai kurie baltarusiai paskelbiami esą keliantys grėsmę Lietuvos saugumui, reikiamai neišsigilinus į situaciją.

Vis dažniau išgirstama apie Lietuvoje gyvenančių baltarusių „litvinizmo“ apraiškas, kai patys baltarusiai save laiko tikraisiais lietuviais, o lietuvius – „žemaičiais“, kurie su Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės istorija beveik nieko bendro neturėjo. Baltarusiai esą anksčiau turėję tikrai kitą pavadinimą. O ir visi valdovai nuo Mindaugo iki Vytauto buvę baltarusiai. Per LNK televiziją buvo parodytas siužetas, kaip viename Vilniaus bare į konfliktą su atsargos karininku Dariumi Antanaičiu įsivėlęs baltarusis aiškina, kad Vilnius priklauso... baltarusiams. „Maža tauta, 2,5 mln. gyventojų. Va, kas tu toks“, – sako akivaizdžiai neblaivus vyras, kuris dar ir apspjauna lietuvį. Toks svečio iš Baltarusijos elgesys sukėlė žmonių pasipiktinimą. Kai kurie siūlė atvykėlių siųsti atgal pas A. Lukašenką.

Portalas lrt.lt perteikė Seimo Nacionalinio saugumo ir gynybos komiteto pirmininko Lauryno Kasčiūno mintis apie „vis labiau ryškėjančias litvinizmo apraiškas“. „Mes turime

aiškiai nusibrėžti tam tikras raudonas linijas. Aš nesakau, kad tai (litvinizmas) kažkokia politinė programa, nukreipta prieš mus. Ne – mes girdime ir opozicijos atstovus, kurie nuo to atsiriboja. Bet nepaisant to, atsiranda vis daugiau tų, kurie dabar taip kalba“, – sakė L. Kasčiūnas. „Jeigu yra tam tikras tos istorijos dalinimasis – tvarkoje. Bet kai tai yra Lietuvos istorijos savinimasis – jau nėra gerai“, – pabrėžė pašnekovas.

Kaip sakoma, kol gerai, tai viskas gerai. O dabar aiškėja, kad daugumai lietuvių nepatinka ir tai, jog ne vienus metus šalia gyvenantys atvykę baltarusiai net pasisveikinti lietuviškai neišmoko. Gatvėse apskritai daugėja kalbančiųjų rusiškai, nors, be abejo, rusiškai kalba ne vien baltarusiai. Įsiplieskiantį nesantaikos laužą tarp Lietuvos ir iš Baltarusijos atvykusių opozicijos A. Lukašenkai (bent jie taip save įvardija) atstovų pakurstė ir sprendimas dėl grėsmės Lietuvos nacionaliniam saugumui nesuteikti prieglobsčio Olgai Karač, žmogaus teisių aktyvistei iš Baltarusijos, kurios Vilniuje registruota nevyriausybinė organizacija „Naš Dom“ („Mūsų namai“) nominuota Nobelio taikos premijai. Pasak O. Karač, kuri Lietuvoje gyvena nuo 2020 metų, toks sprendimas ją pribloškė. „Niekada negrasinau Lietuvai ir neketinu to daryti, netgi dabar, nepaisant to, kad tenka klausytis tokio pobūdžio kaltinimų“, – žurnalistams sakė O. Karač ir žadėjo šį sprendimą skusti teismui, o jeigu pralaimėtų Lietuvoje, bylinėtis ir Europos Žmogaus Teisių Teisme. Paskutinėmis žiniomis, jau perduotas skundas Vilniaus apygardos administraciniam teismui. Tačiau, kaip rašė portalas delfi.lt, gerai informuotų šaltinių teigimu, turima duomenų apie O. Karač

bendradarbiavimą su priešišku Lietuvai režimų institucijomis. Lietuvos VSD dokumentai rodo, kad O. Karač 2015–2019 metais lankydavosi Rusijos teritorijoje, kur susitikdavo su šalies žvalgybos pareigūnais, su kuriais ryšį taip pat palaikydavo ir beasmenio komunikavimo priemonėmis.

Didelių žmonių didžioji politika savo keliu, o mažiems žmogeliams vis dėlto svarbiau žemiškesni dalykai: nemažėjančios kainos, atlyginimai, rūpestis artėjant mokslo metams ir šildymo sezonui... Taigi ir ekonomikos temos iš žurnalistų akiračio nedingsta nė diena.

Žmonės, ieškodami pigesnių prekių, pasiekia ne tik Lenkiją; nemažėja ir į Baltarusiją vykstančių Lietuvos piliečių, kai buvo panaikintos vizos atvykstantiems iš Lietuvos, Latvijos ir Lenkijos. Per pirmąjį šių metų pusmetį į kaimyninę šalį buvę 230 tūkst. Lietuvos piliečių išvykę; kai kurie važiuoja ne vieną kartą. Neabejotina, kad dauguma vyksta dėl pigesnių prekių. Neatbaido keliauninkų nei politikų perspėjimai apie galimas Baltarusijos spec. tarnybų provokacijas, nei prie sienos atsiradęs grėsmingas užrašas „Nerizikuok savo saugumu, nevyk į Baltarusiją, gali nebesugrįžti“... Nepadeda ir gėdijimai „jūs savo pinigais palaikot Lukašenkos režimą“. Ko gero, kai norisi valgyti (kai kas sako, kad ir išgerti pigesnės degtinės, ir parūkyti pigesnių cigarečių), patriotizmas ir baimė dingsta.

Portalo lrytas.lt žurnalistė lankėsi prie sienos esančiame Didžiasalyje ir domėjosi, ko vietiniai važiuoja į Baltarusiją. Ar nebijo? „Ko mums, paprastiems žmonėms, bijoti? Čia politikai vėjus kalba, o mums tikrai viskas gerai. Aišku, kad važiuoju – nusiperku viską, ką galiu iš ten parsivežt. Ką galim, tą vežam“, – kalbėjo prisistatyti nenorėjusi Didžiasalio gyventoja. Paklausta, dėl kokių produktų ar daiktų ji pati vyksta į Baltarusiją, moteris detalizuoti nepanoro, tačiau pridūrė, kad žmonės namo gabena ne tik miltus ar

*Tokia žmogaus lemtis –
blykstelėti ir vėl užgesti...
Tokia žemiška būtis –
savo artimųjų netekti...*

Dėl mamos Petronelės Berneckienės mirties Ireną Vaicekauskienę
ir visus artimuosius nuoširdžiai užjaučia

Lenkijos lietuvių draugija ir „Aušros“ redakcija

duoną, bet ir šviežių žuvų, silkę.

Nors elektros, degalų, žaliavų kainos visoje Europoje po pernykščio šuolio gerokai aptirpusios, Lietuvos prekybos centruose jos atrodo kaip amžinojo išalo zonoje... Ypač tai pastebi keliaujantieji po Europą, kurie sako, kad kainomis Lietuva jau lenkia ir tradiciškai brangias Skandinavijos šalis. O grįžę iš Vokietijos pasakoja, kad ten kai kas kainuoja du ar tris kartus pigiau negu Lietuvoje. Atlyginimai ten irgi nėra lietuviški.

Skaitytojai žurnalistams pasakoja apie „žiaurias“ kainas, ruošiantis rugsėjo 1-ajai. „Nenustebsiu, jei dar nesulaukė mokslo metų galo ieškosime naujos mokyklinės uniformos, nes vaikas auga. Bandau įsivaizduoti, kiek pinigų reikėtų išleisti, jei neturėtume draugų ar pažįstamų, kurių vaikai keletais metais vyresni“, – dienraščiui „Vakarų ekspresas“ pasakojo būsimo pirmoko tėtis. „Viską pirkome dalimis, ruoštis pradėjome vos tik gavę rekomenduojamų išgyti priemonių sąrašą. Dabar skaičiuoju, kad išėjo maždaug 400 eurų. Jeigu būtume viską pasilikę rugpjūčiui, nuotaikos turbūt būtų buvusios daug liūdnesnės“, – dienraščiui sakė pašnekovas.

Tiesa, prekybos centrai mūsų šalyje giriasi nuolatiniu rūpinimusi savo pirkėjais ir mažėjančiomis būtiniausių produktų kainomis. Jiems džiaugsmingai pritaria ekonomistai. Tačiau, anot lrytas.lt, pirkėjai puikiai atsitemena, kad maisto kainos augo net

dešimtimis procentų, tad dabar numetus vos vieną kitą centą teigti, kad jos mažėja, gali pasirodyti melaginga.

Kainas stebinčio portalo pricer.lt vadovas Arūnas Vizickas, kalbėdamas su lrytas.lt, sakė: „Tiesą sakant, didelio kainų kritimo nematau, yra tik pavienių kainų sumažėjimų, kurie ir lemia bendrą statistiką. Pieno produktai šiek tiek pigo, nors turėjo kaina kristi jau senų seniausiai. Pieno supirkimo kaina sumažėjo jau kone metų pradžioje, o prekybininkai toliau pardavinėjo pieną brangiai ir iš to uždirbo. Tiesiog atrodo, kad dabar gyvename ne rinkos ekonomikoje, o tokioje, kurioje galima kainas nustatyti ir visi tų kainų lygio laikosi. Ekonomistai irgi dažnai komentuoja, jog žaliavoms atpigus prekių kainos turėtų mažėti, bet, atsiprašau, tai Lietuvoje neveikia.“

Pastaruoju metu keliautojai palygina ir Lietuvos bei Lenkijos kelius, poilsio ir maitinimo įstaigas. Klaipėdietis Drominykas per Lenkiją vyko į Jungtinę Karalystę. Įspūdžiais jis pasidalijo portale delfi.lt. „Lietuvos pliusas – tik pigesni degalai. Jau nebekalbant apie Lenkiją, kur maistas pigesnis, viešbučiai pigesni, keliai geresni ir kuro kainos nedaug skiriasi. Kažkada lietuviai juokdavosi iš Lenkijos kelių ir piktindavosi, kad kaimynai nesugeba sutvarkyti kelių infrastruktūros. Šiandien lenkai iš Lietuvos kelių nesijuokia, o piktinasi, kad negebame nutiesti šiuolaikiškos magistralės.“